

Takdîm

Mürşid-i kâmiller kendilerine tâbî olanları, ana sütü gibi; saf, katıksız, hakikî bir ilimle beslerler. Nasıl ki insan tabiatı, vücûda zarar verebilecek gıdalar alındığında zaafa uğruyorsa aynı şekilde insan ruhu da; Kitâb-ı Kerîm'den ve Sünnet-i Seniyye'den alınan İlâhî nûr ile beslenmediği takdirde asıl hüviyetini kaybedecek ve hastalanacaktır.

İmâm-ı Gazali (rh.a.) mürşid-i kâmilî hâzık bir doktora benzetir. Doktor, bizatihi hastayı iyileştirici olarak kabul edilemez. Ancak o, tavsiye ettiği ilaçlar, perhizler, tedavi usulleri ile bir yol gösterici olabilir. Hastalığın giderilmesi ise doktorun tavsiyelerini yerine getirmekle mümkündür. Aksi halde hastalık müzmin bir hal alacak, nihayet kötü bir ölümle son bulacaktır.

Bedenler hastalandığı gibi ruhlar da hastalanabilmektedir. Âyet-i Kerime'de buyrulan, "**Allah onların kalblerini ve kulaklarını (küfürlerindeki inadları yüzünden) mühürlemiştir. Gözlerinin üzerinde ise büyük bir perde vardır.**" (Bakara, 2/6) tehdidi gerçekleştiğinde; bu artık ruhlar için azâb-ı İlâhî demektir. İşte bütün Allah (c.c.) dostları bu devasız rûhi haller yaşanmasın diye çaba gösterirler.

Eşrefoğlu Rûmi (k.s.)'nin, "Mürşid, kişiyi Allah (c.c.)'a, Allah (c.c.)'ı kişiye sevdiren insandır." tarifî onların hayatlarında esas aldıkları düsturları ortaya koymaktadır. Allah (c.c.)'ın bir tek kulu azaba düçar olmasın diye tüm gayretleriyle, gecelerini

gündüzlerine katarak çalışırlar, çaba harcarlar. Peygamberî ahlâk ile; insanlar iman etsinler, İslâm'la müşerref olsunlar, ihsan makamına ersinler diye bütün güçlerini sarfederler. Gayeleri rızâ-yı İlâhî, cemâl-i bâ-Kemâl'dir. Aziz Mahmûd Hüdâyi Hazretleri (k.s.)'nin, "Kesbi kemal, seyri cemal." anlayışının peşindedirler.

İşte bu gülistan bahçesinin has güllerinden Yahyalılı Hacı Hasan Efendi (k.s.), bütün bir hayatını Allah (c.c.)'ın ve Habîbi (s.a.v.)'nin yoluna adamış ve onlara sevgili olabilmenin derdini içinde taşımıştır.

İmam-ı Rabbâni (k.s.)'nin: "**Allah (c.c.)'ın kulları içerisinde Allah (c.c.)'a en sevgili olanlar, Allah (c.c.)'ı kullarına sevdirmeye çalışanlardır.**" sözündeki anlamı Hacı Hasan Efendi (k.s.), bütün bir ömrü boyunca tatmış ve İlâhî neşenin gönüllerde canlanması için uğraş vermiştir. Bedenî hastalıklarına devayı ilaçlarda değil, sevdiklerine Allah (c.c.)'ı ve Rasûlü (s.a.v.)'nü anlatmakta bulan; evlatlarını, kötü ahlaktan arındırıp güzel ahlakla donatmak için gönüllerini ilmek ilmek dokuyan; nefesine karşı yapılan hatalarda bağışlayıcı, ancak dînî hususlarda hiçbir zaman taviz vermeyen istikamet üzere yaşamış bir velîdir o.

Çocuğundan yaşlısına bütün insanlarla ve cemedâttan nebâ-tata ve hayvânata bütün varlıklarla Sünnet-i Seniyye neyi emre-diyorsa o şekilde bir ilişki içinde olmuştur.

Nakşî yolunun büyük müşidlerinden olduğu gibi Üstazı Sami Ramazanoğlu (k.s.) karşısında da teslimiyetinde zerre kadar kusuru olmayan bir müridir o. Daha genç yaşlarda iken mânevi olgunluğa erişmiş ama hiçbir zaman kendinde bir varlık hissetmemiş ve teslimiyetini bozmamıştır.

Hacı Hasan Efendi (k.s.), önce kendisi yaşamış, sonra insan-lara nasihat etmiştir. Yapmadığı bir işi hiçbir zaman evlatlarına tavsiye etmemiştir.

Hacı Hasan Efendi (k.s.), Anadolu'nun bir köşesinde, bir ilçede yaşamış, insanları; nefislerin ıslahına, ruhların huzur bulmasına çağırıştır. Hidayetine, ibadetle-taatle tanışmasına, tarikat-ı âliyyeye girmesine vesile olduğu insanların sayısı binleri bulmuştur. Bugün o mâhir doktorun, hakîki mürşidin, gönüller sultanının ektiği tohumlar daha da gürbüzleşti ve dünyanın bir çok köşesinde meyve vermeye başladı. Sözleri, davranışları şu âyetin manası içinde değerlendirilirse hata edilmiş olmaz herhalde:

"Güzel söz O'na yükselir, salih amel de onu (o güzel sözü) yükseltir." (Fâtır, 35/10) Yine bu âyet çerçevesinde denilebilir ki: Hem cismen hem de rûhen güzel olan Hacı Hasan Efendi (k.s.)'nin, Allah (c.c.)'a yakınlığıyla daha da tatlılaşan sözleri yüreklerde yankısını buldu ve tâbilerinde salih ameller olarak fiiliyata geçmiş oldu.

"(Toprağı) iyi olan beldenin bitkisi, Rabbinin izniyle, (güzel) çıkar." (A'raf, 7/58) âyetinde ifade edildiği gibi o aynı zamanda tohumu hangi toprağa atması gerektiğini bilen bir mürşid idi. Hiç kimseyi tebliğinden uzak tutmamıştır. Ancak, **"İnsanlar madenler gibidir."** hadîs-i şerifindeki gerçeği de görerek; altın ile demiri, elmas ile bakırı birbirinden ayırarak uğraşmış, didinmiş ve emeğinin neticesini hayatında iken almış ve bugün ektiği tohumlar kök tutmuş, meyveye durmuştur.

Hacı Hasan Efendi (k.s.)'yi diller ne kadar anlatsa yine de tam mânasıyla tanımlamış olamaz. Kelimeler sınırlı ancak O (k.s.)'nin vasıfları kelimelere sığmayacak kadar geniş.

Deryada bir damla misali O (k.s.)'ndan bahsetmeye gayret ettik. Hayatında o muhabbet meclislerinde sohbetleriyle insanları yetiştirmiş, bu sohbetler daha sonra binlerce insan tarafından kasetlerden dinlenmiş sonraları ise yazıya aktarılarak yine binlerce kişi tarafından okunma imkanı bulmuştur. Hacı Hasan Efendi (k.s.)'nin kasetlerinden çözümlenerek yayınlanan birinci

Sohbetler II

Sohbetler kitabı gibi bu ikinci kitabın da gönüllerde hak ettiği tesiri icra etmesini Mevlâ'dan niyaz ediyoruz.

Gayret bizden tevfik Allah'tandır.

Ali Ramazan DİNÇ
Yahyalı/Ağustos 2004

İnsanlığın Atası *Hz. Âdem (a.s.)*

Kıymetli kardeşlerim!

Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri, âyet-i celîle-i cemîlesinde şöyle buyuruyor: "**Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık.**" (Hucurât: 49/13)

Kimdir onlar?

Hz. Âdem babamız ile Hz. Havva annemiz.

Bu âyetin bize öğrettiğine göre, şimdiki mektep kitaplarında yazıldığı gibi biz maymundan gelmedik. Bütün insanlık Peygamberzâdedir.

Bizler, Hz. Âdem (a.s.)'in neslinden, Hz. İbrahim (a.s.)'in milletinden, Hz. Muhammed (s.a.v)'in ümmetindeniz.

Mevlâmız Hz. Âdem (a.s.)'i topraktan yarattı ve bütün melekîere ona secde etmelerini emretti. Hepsi secde etti yalnız İblis secde etmedi. "**Âdem'i topraktan beni ise ateşten yarattın; ben ondan daha üstünüm.**" (A'râf: 7/12) diyerek Allah'a isyan etti. Mel'ûn oldu.

İblis'in lanetlenişinin sebebi üç şey idi kardeşlerim:

- (1) Kibri,
- (2) hasetliği,
- (3) secde etmeyişi.

Allahımız bizleri kibirden, hasetlikten ve secdesizlikten muhafaza buyursun.

Hız. Âdem babamızla Havva annemiz cennette yaşarken Şeytan, Havva annemizi kandırdı. Allah'ın yasakladığı "huld" ağacından yedirdi. Hız. Havva'nın ısrarıyla Âdem (a.s.) de yedi. Rabbimiz de onları ceza olarak cennetten çıkarıp yeryüzüne indirdi. (Tâ-hâ: 20/117-121) Âdem (a.s.) üç yüz sene semaya bakmadan ağladı. Tevbe etti, af diledi. Sonunda:

"Ya Rabbi! İsmi isminle yazılan Muhammed Mustafa (s.a.v) hürmetine!" diye tazarrûda bulununca Rabbimiz duasını kabul buyurdu.¹ Bu duayı yaptığında Arafat dağında bulunuyorlardı. Onun için bütün hacıların buradaki duası kabul olunur. Arafat'tan, anadan doğmuş gibi günahsız olarak inerler. Bütün mü'minler, buna böyle inanırlar. Arafat dağında, bir mü'minin, "Acaba affolundum mu?" diye şüphe içerisinde olması büyük bir gaflettir.

Aynı hatalara düşmememiz için Âdem (a.s.), bütün bu hâdiseleri yaşadıkdan sonra, biz evlatlarına şu vasiyetlerde bulunuyor:

1. Nefsinizin hevasına uymayınız!

Âdem (a.s.) buyuruyor ki: "Allah bize yasak ettiği halde nefsimizin arzusuna uyarak yasak ağacın meyvesinden yedik. Onun için Mevlâmızı bizi cennetten çıkardı." Kardeşlerim! Siz de bir iş yaparken nefsinizin arzusuna uymayınız. Gözünüzü başkasının namusundan, elinizi başkasının malından uzak tutunuz. Haramdan titredığınız kadar hiçbir şeyden titremeyiniz!

2. Şüpheye düştüğünüz işi yapmayınız!

Ben, diyor Hız. Adem (a.s.), "Buğdayı elime aldığımda acaba yesem mi, yemesem mi? diye şüphelendiğim halde yedim. Onun için cezalandırıldım."

1. Hâkim, Müstedrek, h. no: 4228, II/615.

Peygamberimiz (s.a.v), "**Şüphede vâki olan haramda vâki olur.**" buyuruyor. Bir işte şüpheleniyor musunuz? O duygu, ilham meleklerinden geliyor, o işi terk etmek lazım.

3. İstişâresiz iş yapmayınız!

Âdem (a.s.) buyuruyor ki: "Eğer ben yasaklanmış ağacın meyvesini -bir diğer rivayete göre buğdayı- elime aldığımda, meleklerle istişâre etseydim, onlar, "Aman yeme!" derlerdi, ben de yaptığımdan dolayı pişman olmazdım."

Kardeşlerim! Rabbimiz istişâreyi Kur'an-ı Kerim'de emrediyor, "Ve şâvirhum fi'l-emr." (Âl-i İmrân: 3/159) buyuruyor. Bir iş yapacağımız zaman en az yedi kişi ile istişare etmek lazım. Amma bu kimseler; inanılır, güvenilir, kamil insanlar olmalı. Eğer müşavere etmeden iş tutarsanız, sonunda pişman olursunuz.

4. Ailenizin isteklerine ihtiyatlı yaklaşınız!

Âdem (a.s.) diyor ki, "Eğer hanımım Havva olmasaydı, cennetten çıkmazdım. Buğdayı yememi o istedi, yalvardı, ben de nazına dayanamadım. İşte yeryüzüne bunun için indik. Yoksa şimdi hepimiz cennette olacaktık."

Dünyaya inince Rabbimiz,

"Ya Âdem! Peygamberler göndereceğim, kitaplar indireceğim. Eğer o kitaplara riayet ederseniz yeniden cennete kavuşursunuz." buyurdu.

Rabbimiz bu vasiyetleri tutmayı, yeniden cennet ve Cemâlullah'a erişmeyi cümlemize nasip eylesin! (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

İlmin Kapısı *Ebu'l-Hasaneyn Hz. Ali (r.a.)*

Kıymetli kardeşlerim!

Enes b. Malik (r.a.) anlatıyor: "Bir gün Fahr-i Kâinat Efendimiz, Hz. Ali'yi çağırdı.

- **Ya Ali! dedi, Allah seni Benim üzerime dört haslet ile mükerrem kıldı.**

Hemen Hz. Ali Efendimiz, dizlerinin üzerine kalkıp başını toprağa koydu:

- Anam-babam sana feda olsun, Yâ Rasûlallah! Hiç köle efendisinden üstün olur mu? dedi. Biz:

- Yâ Rasûlallah! Bu dört şeyin ne olduğunu beyan buyurur musunuz? dedik. Efendimiz (s.a.v.) kabul edip lütuf ve latife kabilinden bakımız ne güzel cevap verir:

- **Allah Teâlâ ona, Fâtıma gibi bir hanım, Hasan ve Hüseyin gibi iki güzel oğul ve Benim gibi bir kayınpeder nasip buyurdu ve onun nikâhı semâda kıyıldı. Bana ise bu saydıklarım nasip olmadı."**

Nikah mevzuu, İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri'nin *Muhammediye Şerhi*'nde şu şekilde manzur-ı fakîranem olmuştu:

Hz. Ali Efendimiz, Fâtımatü'z-Zehrâ'ya dünür göndermeyi arzu eder; fakat kimi göndereceğine karar veremez. Düşünür, Sıddık-i Âzam Hz. Ebu Bekir'i gönderse, oğlu var. Ömer'ül-

Faruk'u gönderse, onun da oğlu var. Kendi kendine, "Dinde utanma olmaz, en iyisi bizzat ben gideyim." der. Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)'in huzûr-ı saadetlerine varır. Yüzü kıpkırmızı olmuş, hayasından konuşmaya takatı yokken Rasûlullah (s.a.v.):

- Yâ Ali! İçinde bir hal var, seni utandırıyor, niye konuşmuyorsun? der

Hz. Ali (r.a.):

- Yâ Rasûlallah! Utanarak söylüyorum, Fâtımatü'z-Zehra'yı bana Allah'ın emriyle nikahlar mısın? der.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

- Allah Allah, der. Bugün Fâtıma'nın boyu posu gözüme farklı görününce Aliyyu'l-Murtazâ gelse de kızımı ona versem, diye aklımdan geçirmiştim. Kızım Fâtıma, buraya gel! Amcamın oğlu gelmiş, Allah'ın emri ile seni nikahına almak istiyor, olur mu? buyurur.

Fâtıma annemiz genç kızlığın vermiş olduğu utangaçlıkla içinden:

- Allah Allah! Ben de bugün sabahleyin, "Şayet babam beni biriyle izdivaç edecek olursa Aliyyu'l-Murtaza'ya verse." diye düşünmüştüm, der

Cibril-i Emin derhal gökten yere gelir:

- Allah'ın selamı var Yâ Muhammed! Semadaki merasim yeryüzüne inmiş. Sizin kalbinize ilham suretinde gelen, Aliyyu'l-Murtaza ile Fâtımatü'z-Zehra'nın nikah merasimi idi. O da semâda tamamlandı. Yalnız Hâlık-ı Zü'l-Celâl soruyor; Fâtıma nikahına bedel olarak ne ister?

Hz. Fâtıma (r.anhâ) der ki:

- Ben dünyevî olan altın-akçe, bohça ile nikahımı kıydırmam; ben uhrevî bedel istiyorum.

Cibril-i Emîn yerle gök arasında gitti-geldi.

- Allah'ın selamı var, Firdevs-i A'lâ cennetini, Fâtıma'nın nikahına bedel versek razı mı sor, diyor. Buna binâen Hz. Fâtıma:

- Hayır, razı değilim, cenneti istemiyorum. Babam, yarın ümmetinin derdine düşüp de şefaati ettiği zaman, geriye kalan olursa ben de onlara şefaati etmek istiyorum.

Cibril-i Emîn tekrar semâ ile arz arasında gitti-geldi ve:

- Allah'ın selamı var, sana istediğin şefaati hakkını verdi, buyurdu.

İşte onların evlenmesi böyle mübarek kılınmıştı.

Sultan-ı Enbiya Muhammed Mustafa (s.a.v.), Hz. Ali Efendimize hitaben bir gün şöyle buyurdu:

- **Yâ Ali, Allah'ı sever misin?**

- Severim Yâ Rasûlallah.

- **Beni sever misin?**

- Anam-babam, tatlı canım Sana kurban olsun, severim Yâ Rasûlallah.

- **Hânenin bekçisi, hayat arkadaşım Fâtımatü'z-Zehrâ'yı sever misin?**

- Yalan söyleyemem, onu da severim Yâ Rasûlallah.

- **Kuzuların Hasan ve Hüseyin'i de sever misin?**

- Onları da severim Yâ Rasûlallah.

- **Yâ Ali! Gönül bir, sevgi dört. Bir tek gönle bu kadar sevgiyi nasıl sığdırdın?** buyurunca Kâinatın Efendisi, Hz. Ali (r.a.), bu çetin suale cevap veremez, sükût eder. Halbuki kendisi ilmin kapısı kardeşlerim.

Allah şefaatine nail etsin, bu kadar âlim olan Ali (r.a.) cevap veremeyince, mahzun bir şekilde Fâtımatü'z-Zehrâ vâlidemizin yanına varır. Vâlidemiz, kendilerini kırgın görünce, onun etrafında dönüp,

- Kurban olayım Yâ Ali! Niye böyle mahzun duruyorsun, der. Hz. Ali (r.a.) olanları bir bir anlatır. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ):

- Şöyle cevap verseydin Yâ Ali! Allah'ı akıl ve imanıyla, Peygamberi'ni iman ve ruhumla, Fâtımatü'z-Zehrâ'yı insânî nefsimle, Hasan ve Hüseyin'i tabîi, babalık şefkat ve merhame-

timle severim.

Hiz. Ali (r.a.) koşarak tekrar Rasûlullah (s.a.v.)'in huzuruna varır ve Fâtimatü'z-Zehrâ'dan aldığı cevabı aktarır. Bunun üzerine Hiz. Muhammed (s.a.v.):

- Hayır ya Ali! Bu sualin altından sen kalkacak gibi değildin; o cevabı, nübüvvet ağacının meyvesi olan Fâtıma verse gerektir.

Fahr-i Kainat Efendimiz (s.a.v.), Hulefâ-i Râşidîn hakkında şöyle buyurur:

"Sadâkatin (doğruluğun) şehri Benim, kapısı Sıddık-ı Azam. Sadâkatin kapısından gelen oradan gelsin.

Adâletin şehri Benim, kapısı Ömerü'l-Faruk. Adâlet kapısından gelen oradan gelsin.

Hayânın şehri Benim, kapısı Osmân-ı Zinnûreyn. Haya kapısından gelen oradan gelsin.

İlimin şehri Benim, kapısı Ali'dir. İlim kapısından gelen oradan gelsin."

Mevlâmız şefaathlerinden bizleri mahrum etmesin. (Âmin.)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Müezzinlerin Pîri Bilâl-i Habeşî (r.a.)

Kıymetli kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyuruyorlar: "**Salavât okuyan bir kimse, köle azat etmişçesine fazilete ve sevaba nail olur.**" Salavat okumak köle azat etmekten niçin daha sevaptır? Çünkü mü'minler salavat okumak sûretiyle Habîb-i Kibriyâ (s.a.v.)'nın şefaatinde mahrum kalmazlar ve böylece kendi nefislerini de cehennem azabından kurtarmış olurlar.

Asr-ı Saadet'te, önceden gelen bir alışkanlıkla kölelercariyeler, alınır-satılırdı. Bu kölelerden birisi de Bilâl-i Habeşî efendimizdi. Bir müşriğin kölesi olan Bilâl-i Habeşî iman edince müşriklerin putlarına tazim etmedi. Bunun üzerine müşriklerin ileri gelenleri, Bilâl-i Habeşî'nin efendisine gittiler ve hınçla çıkışarak, "Bunu sen yaptırıyorsun." dediler. Bu şiddetli çıkışın ardından Bilâl-i Habeşî'nin efendisi, "Hayır, ben yaptırmıyorum; alın onu, istediğinizi yapın." şeklinde cevap verdi.

Müşrikler, onu sıcak kumların üstünde yüzüstü sürdüler, ona hakaret ettiler. Dininden dönmesi için türlü ezâ ve cefâ ile başbaşa bıraktılar.

Ama bütün bu zorluk ve işkence karşısında Hz. Bilâl kararlılığından asla taviz vermiyordu: "Ölsem dinimden dönmem, Allah'ımdan dönmem. Kahr u galebe sahibi Allah birdir, iman

ettim. Sultan-ı Enbiya'nın Peygamberliğine de inandım, O Allah'ın kulu ve Rasûlüdür."

Göğsünün üstüne büyük taşlar koydular. Onu Mekke'nin en sıcak yerine götürdüler. Ona, "Taşın altında yavaş yavaş canın çıksın utanmaz herif, sen putlarımızı bıraktın da tek olan Allah'a inandım." dediler.

Bilâl-i Habeşî acılar içerisindeyken bile, "Yâ Ahad, Yâ Ahad, Yâ Allah!" diye Hakk'ı zikrediyordu. Oradan geçen Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e, Hz. Bilâl, "Yâ Rasûlallah! Beni bu müşriklerden kurtar." dedi.

Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.), **"Başındaki kafirlerden yaklaşmıyorum Yâ Bilâl! Vâhid olan Allah seni kurtarır inşallah."** dedi ve mahzun olarak ayrıldı. Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.) ağlıyordu.

Sıddîk-ı Âzam (r.a.), Efendimiz (s.a.v.)'in yanına vardı:

- Niçin ağlıyorsun Ya Rasûlallah? dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) olanları anlattı.

Hz. Ebubekir (r.a.) hemen yerinden fırladı, Bilâl'in efendisine vardı: "Köleni bana sat." dedi.

Her ne pahasına olursa olsun onu kurtarmak istiyordu. Gerekirse bu uğurda bütün servetini vermeğe de razıydı.

Bilâl'in efendisi bu teklifi kabul etmedi. "O, putlarımıza hakaret etti, onu öldüreceğiz." dedi.

Sıddîk-i Ekber, "Benim sizin dininizden olan bir kölem var, yirmi bin akçe de parası var, onu size vereyim." dedi.

Tüccarlar arasında hatırı sayılır olduğundan onu kırmadılar.

Hz. Ebubekir (r.a.), Bilâl'i alıp Peygamberimiz (s.a.v.)'in yanına götürdü, "Ya Rasûlallah! Onu efendisinin elinden kurtardım, fakat kendi köleliğimde de durdurmayacağım, onu Sana bağışlayacağım." dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.), onu evlat gibi kabul etti. Habeşistanlı olduğu için, teni simsiyahtı. Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.) onun için, **"Dışı simsiyah, içi nurla dolu Bilâl."** derdi.

Ezan-ı Muhammedîyi okuyan Müezzin-i Nebî o idi.

Sesi çok güzeldi ve uzaklardan duyulurdu. Rivayete göre onun kerametinden olsa gerek okumuş olduğu ezan, altı saatlik mesafeden duyulurdu.

Sahabeden bazıları geldiler; "Ya Rasûlallah! Bilâl ezan okumasın, 'hayyealessalah' diyemiyor, 'hiyyealesallah' diyor." dediler.

Efendimiz (s.a.v.) buyurdu ki: "**Ben Bilâl'i o kadar seviyorum ki, sizin 'hayye'nizden, Bilâl'in 'hiyye'si daha hayırlıdır.**"

Hız. Bilâl, Peygamberimiz (s.a.v.)'e âşık bir insandı. Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)'in vefatında herkes herc-ü merc oldu. Ashab-ı kirâm hüzne gark oldular. Kanadı kırık kuşlar misali perişandılar. Hız. Bilâl de onlardan biriydi. "**Ben Rasûlullah olmadan O'nun şehrinde asla oturamam.**" dedi, Şam'a hicret etti.

Aradan birkaç yıl geçtikten sonra Sultan-ı Enbiya Efendimiz (s.a.v.), rüyasına girdi; buyurdu ki, "**Ya Bilâl! Ben seni özledim, sen Beni özlemedin mi, niçin ziyaretime gelmiyorsun?**"

Sabahleyin kalktı, yola koyuldu, Medine'ye geldi. Herkes ona "hoş geldin" diyor, onu misafir etmek için can atıyordu.

Emîru'l-mü'minîn Hız. Ömer; "Ya Bilâl! Yanık sesini özledik, çık da bir ezan oku, müminleri namaza davet et." dedi.

Bilâl, "Sultan-ı Enbiya kabirde yatarken çıkıp da ezan okuyamam." dedi.

Hız. Aişe annemiz (r.anhâ) geldi, o da rica etti.

Sahâbenin ileri gelenlerinin ısrarları üzerine ezan okumaya başlayınca, Bilâl'in sesini duyan ne kadar Medineli varsa hepsi dışarı çıktı. Peygamberimiz (s.a.v.), yeni vefat etmiş gibi ağılı-

Sohbetler II

yor, çırpınıyor, asr-ı saadet yâd ediliyordu. Hz. Bilâl, "Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah" deyince dayanamadı, bayıldı.

Kardeşlerim!

Her biri birer yıldız olan ashâb-ı kirâm, Kainâtın Efendisi (s.a.v.)'ni candan iştiyakla seven insanlardı. İşte biz de O'nu seviyorsak, sevgimizi salavat okumakla tezyin edip güzelleştireceğiz -inşâallah-.

Allah Teâlâ, kalbleri Zât-ı Zü'l-Celâl ve Habîb-i Kibriyâ'nın sevgisiyle dolu olan kullarından eylesin bizleri. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

H.z. Seyfullah Hâlid b. Velid (r.a.)

Kıymetli kardeşlerim!

Hâlid b. Velid, Peygamberimiz (s.a.v.)'in kaza umresi yaptığı sırada Mekke'den kaçınca kardeşi ona şu mektubu yazar:

"Bismillahirrahmânirrahîm

Senin İslam olmaktan uzak olmana hayret ettiğim gibi başka bir şeye hayret etmedim.

Senin bu olgun aklınla İslamiyet'e karşı cehaletin gibi, hiçbir kimse cahil olmadı.

Rasûlullah (s.a.v.) benden seni sordu:

Hâlid nerede? dedi. Ben de:

Cenab-ı Allah onu getirecek, dedim.

Rasûlullah buyurdu ki:

İslamiyet'e onun gibi akıllı bir kimse nasıl cahil kalabilir? Eğer o, müşriklere karşı Müslümanlar ile beraber olsaydı, hakkında bu daha hayırlı olurdu. Ve kendisi fazilet yönünden başkalarının da önüne geçerdi.

Ey kardeşim Hâlid! Kaçırдыңın fırsatı idrak edip düşün ki, şerefli ve hayırlı zamanlarda (yani Bedir gibi bir vak'ada) fırsatı kaçırdın."

H.z. Hâlid (r.a.), "Kardeşimin bu mektubu geldiğinde, mek-

tup, benim İslam olmaya rağbetimi artırarak bana dışarı çıkma isteği verdi. Ayrıca Rasûlullah (s.a.v.)'in hakkımdaki sözleri de bana sevinç vermişti." diyor.

Böylece hicretin VIII. senesinde Mekke'den Amr b. As, Kabe-i Muazzama'nın perdedârı olan Osman b. Ebi Talha ile birlikte Hâlid b. Velid, Hz. Fahrü'l-Mürselîn (s.a.v.)'in huzûr-ı saâdetlerine geldiler. Efendimiz (s.a.v.) ashab-ı güzîne hitaben, **"Mekke size kendi ciğerparelerini gönderdi."** buyurmuştur.

Müslümanlarla Rumlar arasında vuku bulan muharebelerin başlangıcı olan Mûte Harbi'nde, 100 bin kişilik düşman ordusuna karşı 3000 kişilik bir kuvvet hazırlanmıştı. Bu harpte önce Zeyd b. Harise, sonra Cafer b. Ebi Talip daha sonra da Abdullah b. Revâha şecaatle harp edip şehit olmuşlardı. Bunun üzerine Allah Rasûlü (s.a.v.)'nün sancak-ı şerîfi Hâlid b. Velid'e verildi. O, İslâm askerlerini pek mâhîrâne ve muntazam bir şekilde tayin ve tertip ederek, seher vakti hep birden şiddetli bir hücum yaptırdı. Allah'ın nusret ve yardımıyla düşman ordusu bozguna uğratıldı.

Peygamberimiz (s.a.v.) Mûte Harbi'nin bu gelişmelerini Medine-i Münevvere'den vâkıa; gözü önünde gerçekleştirmiş gibi görüyor ve ashaba bir haber veriyordu. Hz. Hâlid başa geçince Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.),

"Şimdi sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı." buyurdu.

Hz. Hâlid (r.a.), Mekke'nin Fethi, Huneyn Gazvesi, Taif Kuşatması ve Yemâme Harbi'ne iştirak etmiştir. Daha sonra Irak ve Suriye havalisininin fethinde, Şam, Busrâ, Humus, Yermuk harplerinde pek mühim hizmet ve muvaffakiyetlerde bulunmuş, zaferler kazanmıştır.

Busrâ'nın fethinde, tarihte etraflıca anlatıldığı gibi, şafak atmış ve güneşin ziyası, İslâm askerlerinin kahraman çehrelerine aksetmişti. İki taraf dehşetli bir halde ölüme hazırlanmışlardı.

İslâm askerleri Hz. Hâlid b. Velid (r.a.)'in imâmetiyle sabah namazını kıldılar. Hz. Seyfullah atına binerek askerlere hitaben:

"Ey Allah'a ve Rasûlüne iman edenler! Kafirlerin hayatı sevdiği kadar ölüme muhabbet ettiğinizi bilirim. İşte bir elimde kınından sıyrılmış İslâm kılıcı, önümde Peygamberimiz (s.a.v.)'in sancak-ı şerîfi duruyor. Sizi i'lâ-yı kelimetullah uğrunda harbe davet ediyorum. Bugün mücahitlerin rûhânî sesleri, düşmanların kulaklarını dehşetle dolduracaktır. Daha henüz yaraları kapanmamış vücudumun sancıları, kalbimin mukaddes darbeleri bu harbe atılmaktan beni asla men edemez. Haydi sizi göreyim, din aslanları; Peygamberimiz (s.a.v.)'in sıdk-ı nübüvvetini, dinimizin ulviyetini, fedâkarâne bir suretle beşeriyet alemine gösterelim. Ölümden korkmanın hayata hiçbir faydası yoktur. Maksadımız, cennetin bahçeleri ve dünyanın âli kâşâneleri değil; ancak ve ancak Allah'ın rızasıdır. Yürüyünüz!.. Varsın bu sahralar, ism-i Celâl ile inlesin! Beşeriyet huzur bulsun!

Mücâhidler! Bugün âlem-i İslâm sizin kılıçlarımıza bakıyor. Eminim ki Rasûlullah (s.a.v.)'i gören gözler ölümden korkmaz. Celâlet-i Nebeviyyeyi düşününüz. İşte ben önce canımı fedaya gidiyorum. Bir Muvahhid tasavvur etmem ki, arkamdan gelmesin." dedi.

Bu his ve mana yüklü konuşmanın bitmesinden sonra mücâhidler, Rumlara şiddetle hücum ettiler. Her yandan tekbir sadâları yükselmeye başladı. Rumlar neye uğradıklarını bilemediler, bozguna uğradılar. O gün muharebe, düşmanın mağlubiyetiyle sona erdi.

Hazret-i Hâlid, bir ara Hz. Ömer (r.a.) tarafından başkumandanlıktan azledilmişti.

Sahabe sordu:

"Ey mü'minlerin emiri, İslâm'a bu kadar hizmeti varken Hâlid'i niçin azlediyorsun?"

Sohbetler II

Hz. Ömer (r.a.), Hz. Hâlid b. Velid'i halkın kendisine pek çok hürmet göstermesinden, onu her şeyin fâili saymalarından korktuğundan dolayı, yalnız başına bir insanın Allah'ın yardımını olmadan hiçbir şey yapamayacağını göstermek için görevden aldığını ifade etti.

Hz. Hâlid (r.a.) de kendisini hiç bozmadı. Allah yolunda bir er olarak cihada devam etti.

Vefatı esnasında, vücudunda kılıç, mızrak, ok yarası olmayan, bir el basımı yer yoktu. Şöyle dedi: "Bu halimle yatağında ölüyorum. Korkakların gözleri uyumasın."

Cenâb-ı Hakk bizleri şefaatlerine nail eylesin. (Âmin)
Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Yemen İllerinde Veysel Karanî (k.s.)

Kıymetli kardeşlerim!

Efendimiz (s.a.v.); "Üveys, tabiinin en hayırlısıdır." buyurmuştur. Yine kendisi Yemeni cihetine döner, "**Bana Yemen tarafından Rahman'ın kokusu geliyor.**"² buyururlardı.

Üveys el-Karanî, Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimizin hane-i saadetine gelir, âmâ anasının emrine âsî olmamak için görüşmeden gerisin geriye döner.

Rasûlullah (s.a.v.) eve gelince; "**Yâ Âişe, evde Üveys'in kokusunu hissediyorum.**" buyurur.

O da, "Evet Yâ Rasûlallah! Üveys isminde birisi geldi, size çok selam etti, sizi evde bulamayınca, boynu bükük geriye döndü." diye cevap verir.

Fahr-i Kainat Muhammed Mustafa (s.a.v.), dünyadan âhirete irtihali zamanında, Hz. Ömer ile Hz. Ali'ye vasiyet buyurdular: "**Hırka-i Saadet ile Tâc-ı Şerif'i Üveys el-Karanî'ye götürüp veriniz, ta ki Üveys ümmetime şefaet etsin.**"

Hz. Ömer'le Hz. Ali, Üveys'in köyüne varıp onu sordular. Dediler ki; "Sizin aradığınız gibi bir kimse yok burada. Bir

2. Aclûni, Keşfu'l-Hafâ, I/217.

Üveys var ama, kafası çıplak, yalın ayak, elleri nasır, yerde oturur, viranelerde dolaşır, eller gülünce o ağlar, eller ağlayınca o güler, develerimizi güder bir çobandır o."

"İşte biz de onu arıyoruz." dediler Allah Rasûlü (s.a.v.)'nün o iki güzel sahâbesi. Yerini öğrendiler, vardılar ki; elbiseleri yırtık-pırtık, kendini setr etmek için bir yer kazmış, onun içinde ibadet ediyor. Develeri melekler güdüyor.

Namazı bitince Hz. Ömer (r.a.) selam verdi ve sordu:

- Adın nedir?

- Abdullah, yani Allah'ın kuluyum.

- Hepimiz Abdullah'ız, Hakk Teâlâ'nın kuluyuz. Annenizin koyduğu isim nedir?

- Üveys.

- Sağ avucunu aç, dediler.

Peygamberimizin haber verdiği ak beni gördüler. Vücudu da kıllı idi. Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.) onu da haber vermişti.

- Tamam, sen Peygamberimiz (s.a.v.)'in haber verdiği Üveys'sin.

Bu Hırka-i Saadet'i ve Tâc-ı Şerif'i alacaksın ve bunlar vesilesiyle Ümmet-i Muhammed'e dua edecek ve şefaathçi olacaksın.

- Ben bu iki emanete layık değilim, siz bana dua ediniz, dedi. Onlar da,

- Hayır, bu Peygamberimizin vasiyetidir, dediler.

Üveys, Hırka-i Şerif'i alıp gider. Secdeye kapanır. "Yâ Rabbî! Muhammed Mustafa (s.a.v.) benim vasitamla ümmetine şefaath ettirmek istiyor. Şu Hırka-i Şerif ve Tâc-ı Şerif hürmetine Hz. Muhammed ümmetini affet!"

Hâtiften nida gelir: "Yâ Üveys! Seni sana bağışladık."

"Hayır Ya Rabbî! Ben kendi nefsimi istemem, Ümmet-i Muhammed yanmasın." diyerek secdeye kapanır.

Yine nida gelir:

- Dörtte birini bağışladım, kalk ya Üveys!

- Tamamını affetmedikçe kalkmam Ya Rabbî!
- Yarısını affettim, kalk Ya Üveys!
- Hayır Yâ Rabbî, tamamını affetmeyince kalkmam.
- Ümmetin dörtte üçünü affettim, kalk Ya Üveys!
- Kalkmam Yâ Rabbî!

Bu sırada Hz. Ömer (ra) gelir. "Nerde kaldın Üveys?" der.

- Ah kardeşim, niye acele ettiniz, gelmeseydiniz, Ümmet-i Muhammed'in tamamı affedilmeyince secdeden kalkmayacaktım, der.

Hız. Ömer (r.a.) "Bize biraz öğüt ver, Yâ Üveys." der. Üveys:

- Siz Rabb'inizi bilir misiniz? der.
- Tabi biliriz, dediler.
- Rabb'inizden başka kimseyi bilmeyin, der onlara. Yani siz Allah'ınızla meşgul olun, başka şeylerle meşgul olmayın. Kalbinizde Allah olsun.

- Allah'ımız sizi bilir mi?
- Tabii Allah'ımız da bizi bilir.
- Allah'tan başka kimsenin sizi iyi bilmesine rağbet etmeyin, Allah razı olsun yeter, der Üveys el-Karanî.

Hız. Ömer (r.a.) Üveys'in çuldan elbisesini kaldırır bakar, içinde 18 bin âlemi görür. Hırka-ı Şerif'ten sonra Üveys'in şanı yükselir, herkes ziyaretine koşar. Bunun üzerine Üveys şöhretin afetinden korkar, o beldeyi terk eder. Fırat kenarına gider ve o bölgede vefat eder.

Allah şefaâtinden sizleri ve bizleri mahrum etmesin. (Âmin)
Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Fahreddin Râzî ve Necmüddîn-i Kübrâ

Büyük âlim Fahreddin Râzî (r.a.aleyh), Hicaz'a giderken, bir memlekete uğrar. O memleketin büyüğü-küçüğü herkes kendisini ziyarete gelir. Kendisini karşılayanlara bakarak:

- Bizi ziyarete gelmeyen kaldı mı?

- Efendim! Bir yaşlı kadın dışında sizin teşrifinizi duyan hemen herkes geldi.

- Bizi bilmeyen biri olduğundan mı gelmedi?

- Yok efendim, bilir.

Fahreddin Râzî, öyleyse biz kendisine gidelim, der ve hep beraber kadının yanına giderler. Kadının yanına vardıklarında Fahreddin Râzî, kadına:

"Hâlık-ı Zül-Celal'i doksan dokuz delille ispat eden Fahreddin'e niçin hoşgeldine gelmedin?" diye sorar. Kadın:

"Efendim ne kadar büyüklendiniz! Ben Allah'ı Zü'l-Celal ve Tekaddes Hazretlerini bir delil ile ispat ederim; o da,

"Kul hu vallahu ahad." âyetidir. Senin şüpheli varmış da doksan dokuz delil aradın. Demek Allah'tan şüphelendin." der.

Fahreddin Râzî, arkadaşlarına bakar, "Arkadaşlar, ben yıkıldım." der.

Kadına dönüp:

- Affedin, istirham ederim, der. Kadın:

- Bir daha böyle yapma, riya etme, der.

Daha sonra Fahreddin Râzî Mekke-i Mükerreme'ye doğru yola koyulur. Şehre girince hatipler minarelerden nidâ ederler:

- Fahreddin Râzî geliyor!

Şöhreti her tarafı tutmuş tabii. Herkes dışarıya çıkar, Râzî'yi karşılarlar. Efendim, hoş geldiniz, safa getirdiniz, derler. Efendim! Mübarek, münevver yüzünüzle şereflendik, bir de kelim-i kibarınızı lütfetseniz. Şöyle kürsüye çıksanız da insanlar sesinizi duysa, bilginizden istifade etse, derler.

Kürsü kuruluverir. Râzî, kürsüye çıkar, insanlara bakar. Bütün halk ayakta, yalnız birisi oturmuş, yazı yazıyor, Râzî'ye de hiç bakmıyor. Belli ki derviş biri. Başında külahı, perişan sakallı bir adam.

Râzî kendi kendine,

"İlkin, şu dervişlerin ulemaya karşı cephe almalarını mevzû edeyim de rezil-rüsvey olsun şu adam; ondan sonra konuşmaya başlayayım." der.

Elini kaldırdığı yerde eli kalır, dili bir şey söyleyemez lâl olur.

- Sami Efendimiz (k.s.)'in yanında dili lâl olan birini gördüm. Büyüklerde tutma olur. Tasarruf derler buna. Tasarruf altına alırlar, hareketsiz bırakırlar adamı.

Fahreddin Râzî bu hali yaşayınca,

"Yorgun olduğumdan konuşma takatini hissetmiyorum." der aşağıya iner.

Gözüyle o zata bakar; yanındaki adamı çağırır. "Allah aşkına kim bu derviş." der. Çağırdığı adam:

- Muhyiddin-i Arabî (k.s.), der. Râzî:

- Ben ona nasıl tepeden bakarım; ben ne yaptım ya Rabbi! der; başlar ağlamaya. O büyük âlim zâtın sanki hiçbir ilmi-irfanı kalmamıştır. Öylece ortada kalır.

Günün birinde Muhyiddin-i Arabî'nin dervişlerinden biri ile karşılaşır. Dervişe, beni oraya götürün, diye yalvarır. Giderler. Kapının önünde bir bekçi durmaktadır. Bekçi, Efendisine:

- Efendim! Fahreddin geldi, bir görüşeceğim, diyor, rica ediyor.

- Geldiyse geldi, ne olacak?

- Efendim! Sizinle görüşmeyi çok arzu ediyor.

- Biz öylesini istemiyoruz. Tefsir yazdığına mağrur olur; kürsüye çıktığına mağrur olur; istemiyoruz biz onları, duymuyor musun oğul?

Bekçi, dışarı çıkar, Efendim böyle böyle diyor, sizi istemiyor, der. Râzî:

- Bak oğlum! Sen bu kapıdan girip girip çıkıyorsun. Vazifeli sensin galiba, ölsem görüşmeden gitmem! Allah'a yemin ediyorum ki kafam bu eşikte parçalanacak. Ya görüşeceğim, ya öleceğim bu kapıda. Ben teslim olmaya geldim, der.

Öyle kolay değil bu lafı söylemek. Sen bir dervişi kapıdan kovarsın da o hâlâ; ben bu kapıda öleceğim, der, kolay mı? Böyle olursa ancak tarikatta ileri gidebiliriz. Böyle bir teslimiyette olursak olur ancak.

Bekçi tekrar efendisine durumu arz edince efendisi izin verir. Fahreddin Râzî içeri girince Muhyiddin-i Arabî'nin ellerine ayaklarına kapanır. Allah rızası için, bütün ilminden vaz geçiyor:

- Efendim! Beni evlatlığa kabul edin, diyor.

Muhyiddin-i Arabî, Râzî'yi şöyle bir süzer. Sizin fütuhatınız bizde değil, Necmüddîn-i Kübrâ Hazretlerinde. Bağdad'a gideceksiniz. Gidince şeyhe benden selam söyleyiniz, der.

O kadar eziyet ile inleyi inleyi gönderir. Kitapları da develerde yüklü, peşisıra kendisiyle gelir. Necmüddîn-i Kübra Hazretlerinin dergahına vardığında destur ister. Görevliler Hazrete,

- Efendim! Fahreddin-i Râzî geliyor." derler. Efendi Hazretleri:

- Geliyorsa geliyor, der.

Fahreddin-i Râzî, gelir, Hazretin elini öper.

- Dahilek yâ üstad. Sen de Muhyiddin-i Arabî gibi kovma. Allah rızası için kabul et beni. O kabul buyurmadı, size gönderdi. Başka gidecek kapım yok. Sen bilirsin, der.

Hazret:

- Nerde bir zalim ü gaddâr varsa bana gönderir, der ve Fahreddin-i Râzî'yi evlathğa kabul eder. Tabi zalim ü gaddâr derken o kişinin nefsine diyor, o içindeki zalim nefsine.

Şah-ı Nakşibend Efendimiz (k.s.)'in meclisinden kovduğu adamlar olurmuş. Görünüşüyle dervişe benziyor. Ancak içinde taşıdığı nefis; yılan mı, akrep mi, böcek mi, tilki mi? Kim bilir, ne? Tabii büyüklerimiz, kalb gözüyle görürler.

Elbette burda mü'minin niyeti çok önemli. Tarikat-i aliyyeye giriyoruz. Hangi niyetle, hangi düşünceyle? Bu kapı vesilesiyle kurtulacağım diyebiliyor muyuz?

Muhakkak ki bir Müslüman vazifelerini rızâ-yı İlâhî için yapar.

Cenâb-ı Hakk'a arz-u muhabbet ve ubudiyyet için ibâdet ve taatte bulunur.

Allah'a ibâdetlerinde rızasını kazanmayı bu niyetle yapar.

Niyet olmayınca oruç da olmaz; niyet etmeden sabahlasan, yemek yesen günü gününe oruç tutmak lazım gelir. Eğer oruca niyet etmişsen, yediğin takdirde altmış bir oruçla kefaret gerekir.

Niyetsiz ameller çürük ağaç gibidir. Her bir işimiz niyetle mânâ kazanır.

Namaz olsun, oruç olsun, zekat olsun cemî ibadette niyet mühimdir.

"Niyetü'l-mü'mini hayrun min amelihî."

"Mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır."³ buyrulur hadîs-i şerifte.

3. Fethu'l-Bârî, I/11; Avnu'l-Ma'bûd, II/96.

Necmüddin-i Kübra Hazretleri birgün çok düşünceli bir şekilde oturmaktadır. Evlatlarından biri:

- Hayrola efendim ne oldu? der. Hazret:

- Bizim Fahreddin canını teslim etti. Yalnız kabirde suale cevap bulamadı. Münker-nekir, "Rabbini nasıl bilirsin?" dedi. Men Rabbuke? Ve Men Nebiyyuke? Ve Mâ dinuke? diye başladı. Rabb'ini nasıl bilirsin? diye sordular. Fahreddin kızardı, bozardı; diyecek söz bulamadı. Kulağına, Rasûlullah (s.a.v.)'ın bildiği gibi bilirim, de dedim. Öyle söyledi de kurtuldu -elhamdülillah-. Kabre varınca doksan dokuz delili unuttu-gitti, der.

Kabirde, sualde, sekeratta, üstadlarımız evlatlarına yetişir -bi-iznillah-. Efendilerimiz, melek sûretine girer de evladının başında bulunur. Abdülkadir Geylanî Efendimiz (k.s.):

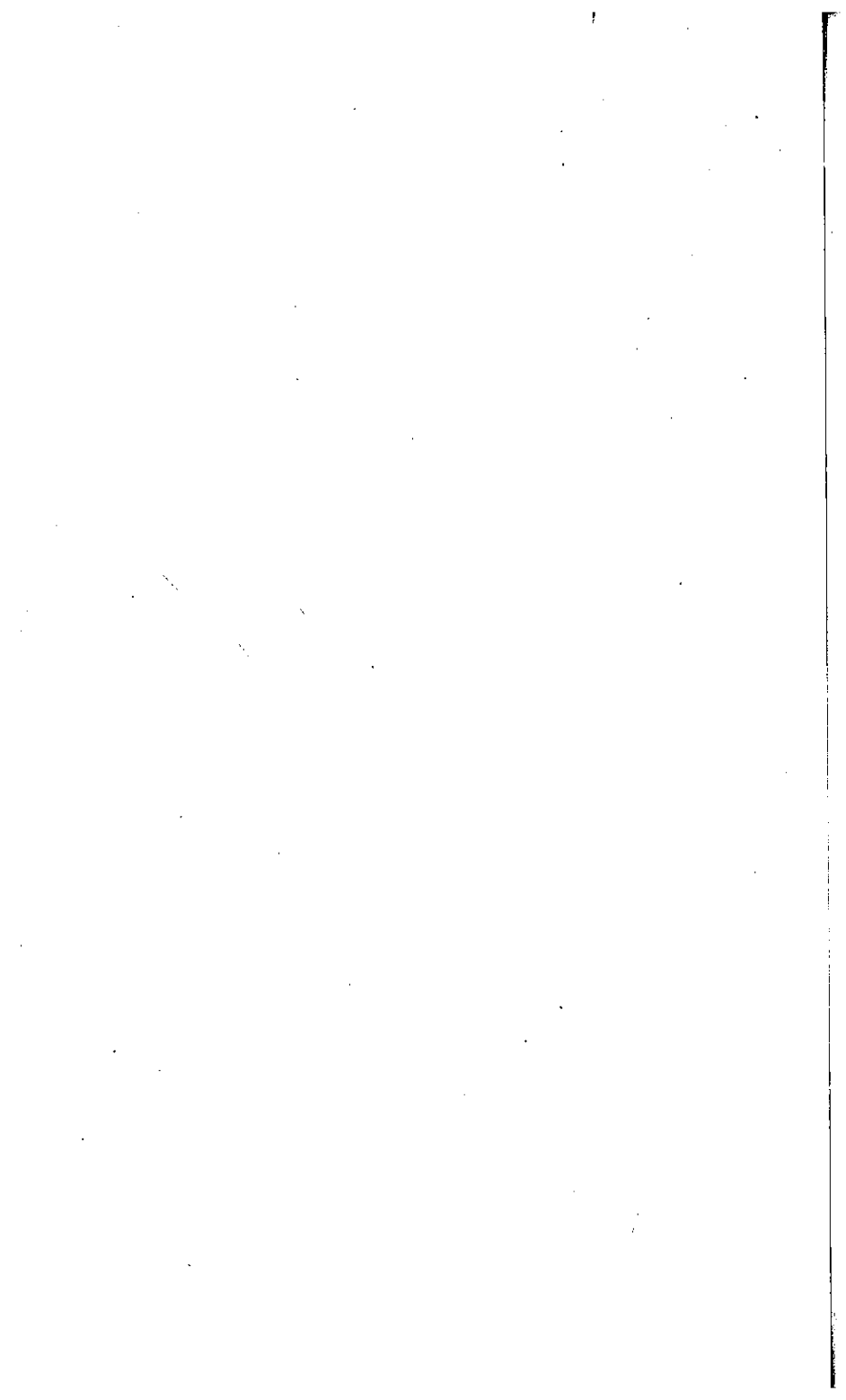
"Biri mağripde biri maşrikte iki müridim ölecek olsa, ikisinin de sekeratında hazır bulunmazsam beni mürşid kabul etmesinler." diyor.

Hakiki manada mürşidler böyledir.

Bize yakın Gazi köyünde Ramazan Ağa diye maruf biri vardı. Vefat anında yanında yirmi kadar kişi varmış. Ruhunu teslim edeceği anda yakın çevresindekileri görmez oluyor. Çekilin çekilin, Efendimiz geliyor, diyor. Efendim! Şöyle buyurun, diyor. Minderin üstünü gösteriyor.

Mevlâmız bizlere de ruhumuzu imân-ı kâmile teslim etmeyi nasip buyursun. Üstadlarımızın ruhaniyetlerini bizden ayırmasın. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Hatıralarla Sami Efendi (k.s.)

Kıymetli kardeşlerim!

1955 Ramazan'ında, Adana Şeyhoğlu Camii'nde vaaz vermekteydim. Kürsüye çıktım; sohbet için derlediğim notlarımı açtım. Oradaki ihvan kardeşlerimiz ve Üstadımızın kardeşi Ferit Bey de ön safta idiler. Bir saate yakın vaaz u nasihatte bulundum. Camideki feyz ve muhabbetin tesiri ile notlarıma hiç bakmadan göz yaşları içinde konuştum, kürsüden indim.

-Bu feyz ve muhabbetin kendimden olmadığını biliyorum.-

İşte böyle bir günde Ferit Bey'e dedim ki:

- Amca, Üstadımızın kardeşisin. Sami Efendimiz Hazretleri (k.s.) hakkında bildiğin hatıraları Allah aşkına bize bir anlat, gönlümüz inşirah bulsun!

Kendileri bizi de çok sevdiği için reddetmedi; "Peki anlatayım." dedi ve şöylece devam etti:

- Kardeşim Hasan Efendi! Annemden duyduğuma göre, validem, Sami Efendi (k.s.)'ye hamile kaldığı zaman şüpheli bir lokma yese derhal karnı ağrımaya başlar, nihayetinde o yiyeceği istifra etmeyince kurtulamazmış. Onun mübarek bedenini taşıdığı günlerinde valideme şüpheli yiyecek nasip olmamış.

Dünyayı teşrifinde kapıya ak sakallı bir zat gelmiş. Annem Ümmü Gülsüm Hanım, muhtaç, fukara bir kimse zannederek

sadaka vermek istemiş.

O zat demiş ki: "Ben asla sadaka almağa gelmedim. Yeni bir çocuğunuz oldu; ismi Mahmud Sami olsun. Ona süt emzireceğiniz zaman sakın şüpheli yiyecek yemeyin, O geleceğin ferîdi (çok seçkin bir insan) olacak."

Ardından dönüp bakmış ki, O zat kaybolmuş. Annem de olanları babama müjdelemiş.

Seneler sonra bir kurban bayramı günü... Çiftliğimizde kurban keseceğiz. Babam hepimize birer kurbanlık koç aldı. Kurbanlar kesilir, hep fakirlere dağıtılır. Babam bizlere, herkes kendi kurbanını keserse efdal olur, dedi. Ayrıca kurbanınızı keserken de şöyle düşünmemizi söyledi: Çok günahkarım yâ Rabbi! Dinimizde insanın kendini öldürmesi haram, kendi yetime bu kurbanı kesiyorum, kabul et Allahım!

Herkes birer çukur kazdı, koçunu getirmeye gitti. Sami Efendi ağabeyim de henüz talebe, kazdığı çukurun başında dururken O'nun koçu kendiliğinden geldi, önüne yattı, kafasını çukura koydu. Koç, kurban edilmek üzere bıçağın altına yattı; diğerleri gibi itaatsizlik de yapmıyor, çırpınıyordu. Babam bu durumu görünce, "Oğlumun sırrını Allah aşkına kimseye söylemeyin; ben bu çocukta başka haller görüyorum." dedi.

Adana muhitinde yaşayan ilim ehli bir zat olan Mahmud Hoca Efendi'den dinlemiştim:

Kızıldağ'da yaylada otururken namazdan çıktıktan sonra Sami Bey yanıma geldi. O vakitler kendileri, İstanbul Daru'l-Funûn Hukuk Fakültesi'nde talebe idiler.

Dedi ki, "Efendim! Kendi kitaplarımdan bir bıkkınlık geldi bana. Bir kitap ver de biraz mütalaa edeyim."

Dedim ki, "Kardeşim Sami Efendi! Bizim kitaplarımız kuş

dili, herkes anlayamaz."

Dedi ki, "Olsun. Bir de ben kuş diline çalışayım."

Bunun üzerine peki, dedim ve "*Zübdet'ül-Hakâik*" isimli kitabı verdim. Bir hafta sonra geldi, baktım ağlıyordu.

Dedi ki, "Mahmud Efendi! Verdiğiniz kitabı okudum. Kuş dilinizi anladım, kurtuluş için mutlaka kâmil bir mürşide ihtiyaç varmış. Allah aşkına, siz böyle bir mürşid-i kâmil biliyor musunuz?"

"Hayır, bilmiyorum Sami Efendi kardeşim." dedim.

Şöyle devam etti: "Eğer sen bulur da bana demezen huzur-ı İlahîde elim yakanda olsun; ben bulur da sana demezen, senin elin de benim yakamda olsun." Böylece ayrıldık.

Üstadımız'la ilgili bundan sonra ki hatıraları babam merhum Mustafa Hulusi Efendi Hazretleri (k.s.)'nden dinlemiştim.

Sami Efendimiz Hazretleri (k.s.), Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra yine İstanbul'da yedek subay olarak askerliklerini tamamlarlar. Akabinde iki sene Gümüşhanevî Dergâhı'nda kalırlar. Erbain çıkarırlar. Günde yirmi bir üzüm tanesi yiyerek kırk gün çile çıkarırlar.

Bir gün köprü'nün başında dururken koltuğundan iki kişi tutmuş olduğu halde trenden yaşlı bir zat iner. Tam Üstadımız'ın yanına gelince o zât dönüp: "es-Selâmü Aleyküm, Sami evladımız." der. Meğerse o nurânî zât, Kelâmî Dergâhı postnişini Es'ad Erbilî Hazretleri (k.s.) imiş. O ân vâki olan teveccühle Sâmi Efendimiz (k.s.)'in iç dünyasında manevî bir hal olur. Hemen peşleri sıra takibe başlar. Es'ad Efendi (k.s.) yanındaki kilere, "Bakın geliyor mu?" diye sorar. Böylece peşlerinden aynı trene binerek giden Üstadımız, Kelâmî Dergâhı'nda onlarla beraber inerler. Es'ad-ı Erbilî (k.s.), onu halvethânesine alır, huzuruna oturtur, teveccüh ederler.

Sonraları Sami Efendimiz (k.s.), teveccühün vâki olduğu o

Sohbetler II

gün için şöyle buyururlardı: "İki senede alamadığımı, o teveccüh anında iki dakikada aldım."

Üstadımız, böylece Kelâmî Dergahı'na girip orada uzun müddet hizmet ederler. Ve Es'ad Efendimiz (k.s.)'den sonra, ihvânın irşad görevini üstlenirler.

Rabbimiz (c.c.), bizleri, mürşid-i kâmillerin dünyada izlerinden ve dizleri dibinden, ahirette de şefaatlerinden ayırmasın. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Güzel Ahlâk ve Esasları

Güzel Ahlâk

Kıymetli kardeşlerim!

İslâm dininde ahlâk, önemi büyük bir mevzu, muazzam bir ilimdir. Bu bahiste elimizde, ulemâmız tarafından kaleme alınan yüzlerce eser mevcuttur. İslâm dini kadar başka hiçbir dinde ahlâk, bu kadar şümüllü ve mükemmel olarak ele alınmamıştır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), ashabına şu tavsiyelerde bulunuyor:

"Sizden biriniz kendi nefsi için istediğini mü'min kardeşi için de istemedikçe asla kâmil mü'min olamaz."

"Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir."⁴

Adana vaizi Avni Efendi bize şöyle bir hâdise anlatmıştı: "Bir gün bir Avrupalının misafiri olarak bir havuzun kenarında oturuyorduk. Bir kuş geldi ve yanımıza kondu. Ben de ona küçük bir taş attım. Bunun üzerine ev sahibi beni polise götürdü ve bana kuşu incitmekten dolayı beş lira ceza ödetti. Tekrar eve dönünce ben: Bana, kuşlara bir daha taş atma deseydin ben de atmazdım, dedim. Bunun üzerine beni tekrar polise götürdü ve bana yalan söylemeyi öğretiyor, diyerek bana on lira ceza ödetti."

4. Müslim, I/650; Buhârî, I/13.

Kardeşlerim!

Bizim önemle riayet etmemiz gerekli olan ahlâkî kuralları medeniyet nedir bilmeyen, batılılar bizlere öğretmesin. Bu emânetlere, ahlâkî düsturlara sıkı sıkıya yapışalım. Hem dünyamızı âbâd edelim hem de âhiretimizi.

Samî Efendimiz (k.s.) Adana'da vaizlik yaparlar. Cami Üstadımız (k.s.)'ı dinlemek için gelenlerle dolup taşar. Samî Efendimiz (k.s.)'i çekemeyen bazı din adamları valiye aleyhte ihbarda bulunurlar. Daha sonra bu durumu haber alan ve Üstadımız Hazretlerini çok seven eşraftan bazı kardeşlerimiz de, şikayetçileri görevden aldirmek için Ankara'ya, gerekli mercilere gitmeye hazırlanırlar. Üstadımız hadiseyi öğrenince derhal İstanbul'a hicret etmeye karar verir. "Bu memlekette benden incinenler varsa, hicret ederim daha iyi. Çünkü Ali Dede namında mübarek bir insanın bana tavsiyesi var." buyururlar.

**"Cihan bağında ey insan, nedir matlubu ins ü cin
Ne senden kimse incinsin, ne sen bir kimseden incin."**

Cenâb-ı Mevlâ bizleri, ahlâk-ı İlâhî ile ahlâklanana kulları zümresinden eylesin.(Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Güzellerin En Güzeli

Kıymetli kardeşlerim!

Sizlere senediyle birlikte "güzel" bir hadîs-i nebevî nakledeyim:

"Rave'l-Hasen, ani'l-Hasen, an Ebi'l-Hasen, an Ceddi'l-Hasen: Elâ inne ahsene'l-hasen, el-hulukul-hasen."

Güzel ahlâktan bahseden bu hadîs-i şerîfin öncelikle senesinde geçen -ve her birisi birer ahlâk âbidesi olan- râvilerini tanıtalım.

Bize, Hasan-ı Basrî Hazretleri (k.s.) rivayet ediyor hadîsi. Hasan-ı Basrî Hazretleri (k.s.) tâbiînin büyüklerinden sûfi-muhaddis bir zât. Hayatında tek bir günah işler. Nefsine bir mağrurluk gelmesin, diye onu da yazar, yakasına yapıştırır. Zaman zaman o yazıya bakar, "Ben bir günah işleme gafletinde bulunmuştum." diye ağlaya ağlaya yakası ıslanır. Allah şefaatine bizleri nail etsin.

O da Hz. Hasan Efendimiz (r.a.)'den, yani Peygamberimiz (s.a.v.)'in torunundan rivayet ediyor. Hz. Hasan ve Hüseyin, Fatimatü'z-Zehrâ'nın çocukları, kuzuları. Arşın küpeleri, cennet ehlinin seyyidleri, bizim sultanlarımız. Hakaretle, zulümle şehid edildiler. Bize şefaet etmek için...

O da babası Aliyye'l-Murtaza Efendimiz (r.a.)'den rivayet ediyor. Hz. Ali (r.a.) Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)'e çocukken iman eden Allah'ın arslanı. Bir harpte düşmanını yere vurur ve

Kardeşlerim!

Bizim önemle riayet etmemiz gerekli olan ahlâkî kuralları medeniyet nedir bilmeyen, batılılar bizlere öğretmesin. Bu emânetlere, ahlâkî düsturlara sıkı sıkıya yapışalım. Hem dünyamızı âbâd edelim hem de âhiretimizi.

Sami Efendimiz (k.s.) Adana'da vaizlik yaparlar. Cami Üstadımız (k.s.)'i dinlemek için gelenlerle dolup taşar. Sami Efendimiz (k.s.)'i çekemeyen bazı din adamları valiye aleyhte ihbarda bulunurlar. Daha sonra bu durumu haber alan ve Üstadımız Hazretlerini çok seven eşraftan bazı kardeşlerimiz de, şikayetçileri görevden aldırarak için Ankara'ya, gerekli mercilere gitmeye hazırlanırlar. Üstadımız hadiseyi öğrenince derhal İstanbul'a hicret etmeye karar verir. "Bu memlekette benden incinenler varsa, hicret ederim daha iyi. Çünkü Ali Dede namında mübarek bir insanın bana tavsiyesi var." buyururlar.

**"Cihan bağında ey insan, nedir matlubu ins ü cin
Ne senden kimse incinsin, ne sen bir kimseden incin."**

Cenâb-ı Mevlâ bizleri, ahlâk-ı İlâhî ile ahlâklanan kulları zümresinden eylesin.(Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Güzellerin En Güzeli

Kıymetli kardeşlerim!

Sizlere senediyle birlikte "güzel" bir hadîs-i nebevî nakledeyim:

"Rave'l-Hasen, ani'l-Hasen, an Ebi'l-Hasen, an Ceddi'l-Hasen: Elâ inne ahsene'l-hasen, el-huluku'l-hasen."

Güzel ahlâktan bahseden bu hadîs-i şerîfin öncelikle senedinde geçen -ve her birisi birer ahlâk âbidesi olan- râvilerini tanıtalım.

Bize, Hasan-ı Basrî Hazretleri (k.s.) rivayet ediyor hadîsi. Hasan-ı Basrî Hazretleri (k.s.) tâbiînin büyüklerinden sûfi-muhaddis bir zât. Hayatında tek bir günah işler. Nefsine bir mağrurluk gelmesin, diye onu da yazar, yakasına yapıştırır. Zaman zaman o yazıya bakar, "Ben bir günah işleme gafletinde bulunmuştum." diye ağlaya ağlaya yakası ıslanır. Allah şefaatine bizleri nail etsin.

O da Hz. Hasan Efendimiz (r.a.)'den, yani Peygamberimiz (s.a.v.)'in torunundan rivayet ediyor. Hz. Hasan ve Hüseyin, Fatimatü'z-Zehrâ'nın çocukları, kuzuları. Arşın küpeleri, cennet ehlinin seyyidleri, bizim sultanlarımız. Hakaretle, zulümle şehid edildiler. Bize şefaet etmek için...

O da babası Aliyye'l-Murtaza Efendimiz (r.a.)'den rivayet ediyor. Hz. Ali (r.a.) Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)'e çocukken iman eden Allah'ın arslanı. Bir harpte düşmanını yere vurur ve

kılıcını kafirin boğazına dayayıp, "Şehadet okursan kurtulursun!" der. Kafirin iman etmeye gönlü olmayınca alttan yukarı tükürür, hiddetlenerek acıtmadan hemen kesiversin, diye. Bunun üzerine Hz. Ali Efendimiz, kılıcını kınına sokar; öldürmekten vazgeçer. Kafir der ki:

- Beni niçin öldürmedin? Hz. Ali şöyle mukabelede bulunur:

- Yüzüme tükürdüğün için kesmedim. Bizim Efendimiz Peygamberimiz (s.a.v.), "**Kötülük edene iyilik edin.**" buyuruyor. Sen yüzüme tükürdün, haysiyetime dokundu. O anda kesersem araya nefsim girer de Allah rızası için kesmemiş olurum diye vazgeçtim. Seni affediyorum." Kafir:

- İşte şimdi beni kendine esir ettin, der ve şehâdet okuyup Müslüman olur.

Hz. Ali (r.a.) de Hz. Hasan ve Hüseyin'in dedeleri Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.)'dan rivayet ediyor. Mevlana Celaleddin-i Rûmî Hazretleri (k.s.): "Ben seni nasıl vâsf edeyim Yâ Muhammed (sav)! Yer ile gök arası kadar bir ağzım olmalı ki, seni vâsfedebileyim. Bütün denizler mürekkep olsa; insan, cin, melek kâtip olsa, senin vâsfından zerreyi yazamazlar." diyor.

On sekiz bin âlem hürmetine yaratılan O (s.a.v.).

Bütün âlemlere rahmet olarak gönderilen O (s.a.v.).

Güzel ahlâk üzere yaratılan O (s.a.v.).

İnsanlığa güzel ahlâkı öğretmek için gönderilen O (s.a.v.).

Ahlâk-ı İlâhî kendisinde mükemmelen tezahür eden O (s.a.v.).

Allah'a en sevgili olan O (s.a.v.).

Bizi birbirimize sevdiren O (s.a.v.).

İçimize dolan manevî feyzin menbaı O (s.a.v.).

Cedde'l-Haseneyn O (s.a.v.).

Elbette vâsfını yazmak zor O (s.a.v.)'nun.

Hadîs-i Şerîf'in asıl metninde şöyle buyuruluyor:

"Dikkat ediniz, güzellerin en güzeli, ahlâk güzelliğidir."

Güzellerin En Güzeli

İçimizde kimin ahlâkı en güzelse, en güzel insan odur. Ahlâksız bir kimse işe yaramaz. Tarîkat-ı aliyyede ahlâk-ı hamîde çok mühim kardeşlerim. Ahlâkı güzel olanın tasavvufu da tarikatı da güzel olur.

Füyuzât-ı Rabbâniyye ile gönlümüzü neşve-yâb etmenin yolu güzel ahlâklı olmadan geçer. Feyiz alamıyoruz Efendim diyorsanız; ahlâkımızı kontrol edelim, ahlâk-ı İlâhî ile ahlâklanmaya gayret gösterelim.

Önemine binaen ek olarak güzel ahlâka dair bazı hadîs-i şerifleri sizlere naklediyorum:

"Mü'minlerin imanen en olgunu, ahlâken en güzel olanıdır."⁵

"Sizin ahlâk bakımından en güzeliniz, ehline (ailesine, çoluk-çocuğuna) en hayırlı olanınızdır."⁶

Peygamberimiz (s.a.v.)'e, "Ümmetinden en faziletli olan kimdir Yâ Rasûlallah (s.a.v.)?" diye soruldu.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

"Ümmetim içinde efdal olanlar; halim-selim, ailesi ve çocuklarıyla hoş geçinen, onların sıkıntılarına sabreden, komşularına iyi muamele eden güzel ahlâklı kimselerdir." buyurdu.

Sahabe-i Kiram, Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)'e sordular:

"Yâ Rasûlallah! Sana en sevgili ümmet kimdir?" Peygamberimiz (s.a.v.):

"Bana en sevgiliniz, âhirette meclisime, cennetime en yakın olanınız, ahlâkı en güzel olanınızdır." buyurdu.

Mevlâmız bizleri, güzel ahlâkı vesilesiyle Habibi Muhammed Mustafâ (s.a.v.)'nin meclisinde olan sevgili kullarından eylesin.

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

5. Müslim, IV/1810; Buhârî, III/1305.

6. İbn Mâce, Nikâh/50.

Âriflere Göre Güzel Ahlâk

Kıymetli kardeşlerim!

İslâm ârifleri, insanlığın saadeti için gerekli olan güzel ahlâk mevzuunda muhtelif tarifler yapmışlardır.

Hz. Ali (r.a.)'ye göre güzel ahlâk:

1- Haramlardan sakınmak

Haramlardan sakınmak, başkasının ırzına, namusuna bakmamak; şehvet gözüyle değil, şefkat gözüyle bakmak, hıyanet gözüyle değil, siyanet gözüyle bakmaktır.

2- Helal rızık talep etmek

Rızık helalinden olması; şüpheli şeylerden uzak durmak ve vera' ölçüsünde hareket etmekle olur. Rızık helal olmazsa ibadet ü taatten, yapmış olduğumuz evrad ü ezkardan manevi haz alamayız.

3- Ehl-ü iyâliyle hoş geçinmek

Ailesi ve çocuklarına karşı rahmetle muamelede bulunmak, güzel ahlâkın olmazsa olmaz şartlarındandır. Toplumda öyle kimseler var ki, ailesine karşı zalim kesiliyor. Çocuğuna tokat vuruyor burnunu kanatıyor. Kendi öfkesini teskin için kaldırıp yere çarpıyor, ciğerpâresini. Olur mu kardeşlerim, hiç Allah razı olur mu?

Hasan-ı Basrî (k.s.), güzel ahlâkı;

"(1) Güler yüz, (2) bol ihsan, ve (3) men-i ezâ, yani insanların herhangi bir sıkıntısını gidermek." şeklinde açıklar. Nitekim, iman yetmiş şube olup, birinci şubesi şehadet, yetmişinci şubesi de insanlara eza veren (imâtetü'l-ezâ ani't-tarîk); diken, taş vb. şeyleri kaldırmaktır. Buna göre insanlığa yapılan bütün iyilikler, imanın bir şubesi olmaktadır.

Abdullah Tüsterî (k.s.) güzel ahlâkı üç ana esasta toplar:

1- Halktan gelen bütün ezalara tahammül etmek:

Yani Hazreti Yunus'un "sövene dilsiz, dövene elsiz gerek." şiarına sımsıkı yapışmak, bu, dervişliğin önemli bir parçasıdır. Tahammül etmeyip karşısına dikilip, düşmanlığın devam ettirilmesi ise asla doğru değildir.

2- Halktan, yapmış olduğu iyiliği mukabilinde mükafat beklememek:

Yani iyiliği sadece Allah rızası için yapmak. Yoksa neye yarar iyilik, yapıp yapıp da başa kaktıktan sonra. Bir insana kırk yıl iyilik yapsan da, bir defa başına kaksan kırk senelik yaptığın iyilik mahvolup gider.

3- Zalimlere bile merhamet etmek:

Zalimlere merhamet etmek demek o kimselerin ıslahı için dua etmektir. Üstadımız Sami Efendi Hazretleri (k.s.), "Ben böyle bir durumda; Yâ Rabbi! Şu zatın bana ettiği kötülüğe karşılık onu ıslah et ve onu razı olacağın halis kulların zümresine ilhak eyle! derim." buyuruyor. Merhum pederim Mustafa Hulûsî Efendi (k.s.), birçok muarızları olduğu halde, "Oğlum Hasan!" dedi, "Rabbim, kalbime öyle bir genişlik lutfetti ki, bana kötülük eden bütün din kardeşlerime hakkım helal olsun, bu yüzden veli olsunlar inşaallah." Bakınız, "Kahhar" ismi şerifinle kahreyle, demiyorlar. Bizim gibi değil Hak dostları. Zira büyüklerin kalbi,

daima Mevlâ ile olduğu için böyle ufak şeylerle meşgul olmazlar.

Abdulkâdir Geylânî Hazretleri (k.s.)'nden şöyle naklolunur:

"Ben geceleri namaz kılmak, gündüzleri oruç tutmak ve ilim öğrenmekle bu dereceye vâsıl olmadım. Ancak, kerem ve sehâ, tevazu ve selâmet-i sadr ile manevî güzelliğe vâsıl oldum. Herkese iyilik yapardım, Allah'ın nimetlerinden ikram ederdim. Ayrıca, nefsimi herkesten aşağı bilir (ahkaru'l-ibâd), onu aşağılardım. Yalnızca Allah vardı gönlümde, mâ-sivâ sevgisi ise asla yer etmedi orada."

Cümle günahların başı, dünya muhabbetidir. Sehâvet, cömertlik, Hak yolunda infak etmek, dünya muhabbetini siler. Tevazu da insanın içindeki kötü ahlâkları sıyrıp çıkarır. İşte o zaman, kalpte Allah'tan başka bir düşünce kalmaz. Mâ-sivâ muhabbeti yok olur.

Mevlana Câmî Hazretleri (k.s.) şöyle buyurur:

"Bir gönül yapın ki, o gönül yapmağımızın sevabı hacc-ı ekber sevabı olsun. Bir gönül yıkmak bin defa Kabe'yi yıkmak gibi günahdır. Zira Kabe'yi yapan Azer'in oğlu İbrahim (a.s) iken, kalbi yapan Cenab-ı Zü'l-Celal'dir ve orası nazargâh-ı ilâhîdir."

Kalp, Allah'ın evidir, hazinesidir, arşıdır. Onun için gönül yapalım, hayatta hiçbir kimsenin gönlünü kırmayalım kardeşlerim.

İmam Suyûtî (k.s.)'ye göre ise güzel ahlâk;

Allah'tan gelen her şeye rıza göstermek, nimetlere şükretmek, belalara sabretmektir. Nitekim hadîs-i kudsîde de öyle buyuruluyor:

"Ey Ademoğlu! Kaza veririm de razı olmazsanız, bela veririm de sabretmezseniz, nimet veririm de şükretmezseniz Benden başka Allah arayın!" Rabb-i Mûteâl bizlerin,

Sohbetler II

Kendisinden gelen her şeye rıza gösteren; nimetlere şükreden, belalara sabreden kullar olmamızı istiyor.

Rabb-i Müteâl bizleri O'ndan gelen her şeye rıza gösteren, nimetlere şükreden, belalara sabreden kullarından eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Ahlâkı Güzel Olanlar

Kıymetli kardeşlerim!

Ashâb-ı kirâm, Peygamberimiz (s.a.v.)'e sordular:

"Ya Rasûlallah! Ümmetin içerisinde en faziletli zümre hangisidir?"

Gece sabaha kadar namaz kılanlar, akşama kadar oruç tutanlar veya ilmi çok olanlar, demedi Efendimiz (s.a.v.). "**Ahlâkı güzel olanlar.**"⁷ buyurdu.

Kişi ahlâklı olmadıktan sonra bütün dünyayı, yerden gök kubbeye kadar ibadetle doldursa fayda etmez. Bilhassa bu hususta talebe evlatlarımı uyarıyorum. Nefsinizi ayaklarınızın altına almadıkça okusanız da hiçbir şey olamazsınız. Âlimlerin huzuruna vardığınız zaman dışınızı, evliyaullahın huzuruna vardığınız zaman içinizi düzeltiniz. Çünkü Hak dostları, Allah'ın nuruyla nazar ederler.

Üstadımız Sami Efendi (k.s.) parmağını kaldırdı ve şöyle buyurdu: "Şayet okuyan bir kardeşimiz, sırf rızkını temin için okuyorsa herhangi bir feyz alamaz. Rızkı, Rezzâk-ı âlem olan Allah-u Zü'l-Celâl veriyor. Okumayan aç mı kalıyor? Şayet o kimse, rütbe ve şeref için okuyorsa ona ibadet ediyor, ona itaat ediyor demektir. O da bir şey alamaz. Sırf Mevlâ rızası için tâlib-

7. Müslim, IV/1810.

i ilim olana hem rızık mıknatıs gibi yapışır; hem de feyz sağanak sağanak yağar." Hz. Ali Efendimiz (r.a.) şöyle buyuruyor: "İlim talebinde olanları, dünyada rahatlık arar bulur. Ahirette de cennet arar bulur."

Bu yüzden kardeşlerim, yegâne amacımız, Mevlâmızın rızası olsun. Gelmemiz O'nun için, gitmemiz O'nun için, vermemiz O'nun için, hülâsa bütün amellerimiz Allah rızası için olsun.

İnsan iki şeyden meydana gelmiştir: Ruh ve nefis.
Ruh âlîdir, yücedir.
Nefis ise süflîdir, alçaktır.
Ruhun ahlâkı daima, aslı gibi kutsîdir, nûranîdir. Nefsin ahlâkı da zulmânîdir.

Kendisinde ruhaniyyet galip olanlarda, ahlâk-ı hasene (güzel ahlâk) galiptir.

Nefsaniyyet galip olanlarda ise ahlâk-ı seyyie (kötü ahlâk) galip olur.

Rahmetli babam Es'ad-ı Erbilî (k.s.)'nin halîfesi Şeyh Mustafa Hulûsi Efendi (k.s.), şöyle söylerdi: "Cenâb-ı Hakk, mahlukâtı yaratınca sordu: İçinizden bir kısmı; yemeyecek, içmeyecek, uyumayacak, erkeklik, dişilik yok. Nurânî varlıklar olacaklar ve devamlı ibadet halinde bulunacaklar. Bu vasıflara kim sahip olmak ister?"

Melekler, biz olmak isteriz, dediler yeter ki ehl-i cehennem olmayalım.

Diğer bir kısım, yiyecek, içecek, uyuyacak, her zevkini tatmin edecek, onlara azap olunmayacak, sonunda toprak olacaklar. Kim bu vasıflarda olmak ister?"

Hayvanlar, biz bunu isteriz, dediler.

Diğer bir kısım için de, hem dünyada lezzet var, hem de ahirette cennet var. Allah'ın cemali var. Ancak onların karşısına nefisle, şeytanı diyeceğim. Eğer galip gelir de imanlarımı yürüte-

bilirlerse ehl-i cennet olacaklar. Bu vasıfları kim ister?

Hız. Âdem (a.s.) Ben isterim, dedi. Hız. Muhammed Mustafa (s.â.v.) Ben isterim, dedi. İnsanlar biz isteriz, dediler."

Bu iki grubun ortasında olan insanoğlu, bazı vasıflarda meleklerin de hayvanların da kardeşi oluyor. Her ikisine de benzerliği var. İbadet, itaat, namaz, oruç, hac, zekat, zikir, fikir bakımından meleklerle benziyor. Yemede, içmede, uyumada, erkeklik ve dişilikte hayvana benziyor.

Şayet insanoğlu nefesine esir olmaz ve Allah yolundan ayrılmazsa meleklerden bile üstün olur (Tîn: 95/4-5). Aksine sapıklığa düşerse "hayvanlardan daha aşağı" bile olabilir (A'raf: 7/179). Zinayla, kumarla, içkiyle, ana-babaya isyanla ve diğer günahlarla kendi elini-kolunu bağlar ve böylece cehenneme düşer.

Kardeşlerim gelin; Allah'ın rızası için ibadetle, itaatle, zikirle, şükürle dolalım, meleklerden efdal olalım. -Allah muhafaza-Fenalıkla meşgul olup hayvanlardan olmayalım. Hayvanlardan daha ziyade sapıklığa düşenlerden olmayalım. Çünkü kafirler bile ahirette hayvanlara gıpta edecekler, "Keşke biz de toprak olsaydık." diyecekler (Nebe': 78/40).

İnsanoğlunun işi de pek kolay değil. Mevlânâ Hazretleri (k.s.) bu durumu bir misalle şöyle izah ediyor: "Ben bir ejderha gördüm. Yuvasında bir bülbülü yemek için ağzını açmış; bir kuzuyu da kurt yakalamış. Başlarında bir çoban da sopasını kaldırmış bekliyor. Ejderha da kurt da çobanı dikkatle takip ediyorlar. Bir fırsat bulsalar hemen saldıracaklar.

Vücut halkasının içindeki nefis ejderhası, ibadet ü taat bülbülünü yemek için ağzını açmış bekliyor. Şeytan da kurt, iman kuzumuzu parçalamak için fırsat kolluyor. Akıl ise çoban, ikisini de korumaya çalışıyor."

Evet kardeşlerim! İman reis-i cumhur, akıl da başbakan olursa, ahlâkî güzellikler de bakanlar olursa, vücut ülkemizde

Sohbetler II

imanın hakimiyeti gerçekleştirilmiş olur.

Allah'ımız imanımızı vücudumuzda ve bütün benliğimizde hakim kılsın. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Sadaka

Kıymetli kardeşlerim!

Ahlâk-ı hamîde'nin ilk şartı cömertliktir. Sehâvetsiz insan asla sevilmez. Fahr-i Kainat Efendimiz (s.a.v.), "Az sadaka bir çok belayı defeder, ömrü uzatır." buyurmuştur.⁸ Bir misalle sizlere bunu anlatayım:

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e müşrikler çok eziyet ettiler, O'na ve getirdiklerine inanmamakta ısrar ettiler. Ebu Cehil, Ebu Leheb, Velid, Utbe, Uteybe, Şeybe... Böyle yetmiş tane koca kafir -Allah şerlerinden muhafaza etsin- bir gün gelip Habîbullah (s.a.v.)'a şöyle dediler:

Yâ Muhammed! Eğer şu koca kayadan, sarışın, silahlı bir adam çıkarabilirsen ve o adam da senin peygamberliğini tasdik ederse, biz de o zaman iman ederiz.

İman etmeyecekleri halde Peygamberimiz (s.a.v.)'i bir çok zahmetlere koştular. "Kıyâmet yaklaştı ve ay ikiye ayrıldı. Halbuki (onlar ne zaman) bir mucize görseler, yüz çevirirler ve: '(Bu) süregelen bir sihirdir!' derler." (Kamer: 54/1-2) âyet-i kerîmesinde ifade buyrulduğu gibi müşriklerin imana gelmesi için mucize olarak şakk-ı kamer (ayın ikiye parçalanması) hadisesi gerçekleşmiştir fakat onlar imân etmemekte yine ısrar etmişlerdir. Şakk-ı kamer mucizesinde ayın bölünüp de yeniden birleştiği yeri ehl-i keşif mânen müşâhede ederler.

8. Bkz. Kütüb-i Sıtte, IX/242.

Evet, Peygamberimiz (s.a.v.) müşriklere:

-Peki, toplanın yarın, buyurdular.

Efendimiz Hazretleri eve dalgın ve düşünceli bir şekilde giderler. Fâtıma annemiz (r.anhâ):

-Ey Babacığım! Canım kurban olsun Size, niye böyle mahzunsunuz?

-Kızım! Müşrikler Benden çok mühim bir mucize istediler, kayadan insan çıkmasını istiyorlar. İnsan insandan olur, ama bunlar; kayanın içinden; yetişkin, silahlı, sarışın bir insan çıkarmamı istiyorlar. Onun için, Rabbim lütfeder mi acaba, diye düşünüyorum.

Bu arada Peygamberimiz (s.a.v.)'in rengi değişir. Cebrail gelmiş ve Allah'ın selamını getirmiştir.

- Üzülme Yâ Habibim! O, küçük bir istektir. Biz iki yüz senedir; o askeri, o kayanın içinde muhafaza ediyoruz. Allah için iki rekat namaz kıl; âsânı oraya vur, taşı yarmak, insanı çıkarmak bize ait.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şükür secdesine kapandı; sabaha kadar ibadet etti. Ertesi gün bütün müşrikler toplandılar. Rasûl-i Ekrem Efendimiz (s.a.v.) âheste âheste müşriklerin yanına vardı. Hz. Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali (r. anhüm) O (s.a.v.)'na refakat etmekteydiler. Rabbine yanık yüreği ile gözlerinden damla damla yaşlar dökerek geliyordu İnsanlığın Efendisi (s.a.v.). Bu tabloyu gören kafirler ümitsizliğe düştü de ondan ağlıyor zannettiler.

İki rekat namaz kıldı, "**Bismillahirrahmanirrahim**" diyerek esasını kayaya hafifçe dokundurdu. Aynen müşriklerin tavsif ettikleri gibi bir asker çıktı kayanın içinden ve başladı şehadet okumaya: "**Allah'tan başka ilah yoktur ve Hz. Muhammed (s.a.v.) O'nun kulu ve Rasûlüdür.**"

Ebu Cehil, "Sihirbazlıkta bu adamdan daha ilerisini görmedim." dedi, çekip gitti. İman nasip olmayacaksa, kalb mühürlüyse gözüne dünyayı göstersen olmuyor, evladım. Ancak

kalbi mühürlü olmayan, îtidallî insanlara iman nasib oluyor.

Peygamberimiz (s.a.v.), her biri gökte birer yıldız olan sahabelerine buyurdu ki:

- **Bu taştan çıkan yavrunun üç gün ömrü var. Birinci gün nişanlayın, ikinci gün düğün yapın, üçüncü gün gerdeğe girsin, belki bir çocuğu olur da amel defteri kapanmaz.**

Sahâbeler, Peygamberimizin emrini yerine getirdiler.

Gerdek gecesi bütün mahalle uyumuş. Sadece onların ışığı yanıyor. O çevreye gelen açlıktan bitap düşmüş, üç fakir bu evin ışığını görüyorlar.

İçlerinden biri gidiyor, kapıyı çalıp; "Açız, Allah rızası için biraz ekmek verin." diyor.

Üç ekmekleri varmış. Birini veriyorlar. Sonra ikincisi, daha sonra da üçüncüsü giderek birer ekmek alıyorlar.

Damatla gelin: "Allah bize başka rızık verir." diyerek kendileri aç sabahlıyorlar.

Ortalık ağarınca damat için cenaze hazırlıkları yapılıyor, kazanlar kuruluyor. Kapıyı vurup gelin hanıma soruyorlar:

- Kardeşimiz nerede?

- İçeride oturuyor.

Hayretler içinde hemen Peygamberimiz (s.a.v.)'e geliyorlar.

- Hâşâ, Yâ Rasûlallah! Sen sadık bir habercisin, bir peygambersin. Senin haber verdiğin adam ölmemiş. Peygamberimiz:

- **Allah Allah! Bunları Ben kendiliğimden söylemedim, Cebrail haber vermişti.** Derhal Cebrail (a.s.) semâdan nazil olur.

- Ya Muhammed (s.a.v.)! Sen üzülme! Söylediğin doğrudur. Ancak Cenab-ı Hakk ona, gece sadaka olarak verdiği her bir ekmek için on sene ömür verdi. Otuz sene daha yaşayacak.

Ve hesap edilir, tam otuz yıl sonra gencin ömrü biter.

Allah (c.c.), biz mü'minleri, yolunda infak ve tasadduk vesilesiyle ömrü bereketlenen kullarından eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Ana-Baba Hakkı

Kıymetli kardeşlerim!

Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri, âyet-i celfle-i cemîlesinde buyuruyor:

"Rabbin kulluğu yalnız kendisine yapmanızı, ana-babaya iyi davranmanızı emretti. Onlardan birisi veya her ikisi de senin yanında yaşlanırsa, onlara "öf" bile deme! Onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle! Ve ikisi için merhametten tevazu kanadını ger ve de ki: Ey Rabbim! Onlar küçüklüğümde beni nasıl yetiştirmişlerse, Sen de onları esirge!" (İsrâ: 17/23)

Bir gün Peygamberimiz (s.a.v.), Aişe-i Sıddîka (r.anhâ) validemizin dizinde uyuyordu. Mübârek yüzleri ayın on dördü gibi parlıyor idi. Aniden Aişe (r.anhâ) validemiz duygulandı. Gözyaşları Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.)'in mübarek yüzüne düşünce Efendimiz (s.a.v.) uyandı.

- Niçin ağlıyorsun yâ Aişe?

- Anam, babam, canım sana kurban olsun Yâ Muhammed Mustafa (s.a.v.)! Mübârek yüzünüze bakıyorum, sonra bir de aya bakıyorum. Fakat ay, Sizin yüzünüzün güzelliği karşısında sönük kalıyor. Acaba mahşerde yüzünüzü göremeyen, nûr-ı Muhammedî'den mahrum olacak bir zümre bulunacak mı? diye ağlıyorum. Fahr-i Kainat Efendimiz (s.a.v.) buyurdu:

"Ana-babasına asi olanlar mahşerde yüzümü göremeyeceklerdir."

Kardeşlerim! Anasını sızlatan, babasını ağlatan bir evlat, mahşerde Muhammed Mustafa (s.a.v.)'nın yüzünü göremeyecek. O nurdan mahrum olacak. Hakk Teâlâ, bu nurdan bizi mahrum etmesin.

Rabbimiz, ana-babamıza iyi davranmamızı, onlara tevazu kanatlarımızı germemizi emrediyor. Ana-babalarımızı kırma-yalım, onlara en güzel şekilde hizmet edelim ki, Allah'ın rahmetine nail olalım kardeşlerim.

Önceleri, Mısır, Bağdat, Horasan gibi uzak yerlere ilim tahsil etmeye gidilirdi. Yine böyle bir düşünce ile bir grup arkadaş, bu ilim merkezlerine gitmek üzere memleketlerinden ayrılmaya niyetlenirler. Onlardan birisi, henüz yola çıkmadan bu niyetini validesine söyler. Lâkin annesi;

- N'olur, gitme yavrucuğum, benim hizmetimde bulun. Ben sana akaid-i diniyyeni öğrettim, ilmihal bilgilerini öğrettim, daha ötesi farz değil zaten." der. Bunun üzerine çocuk:

- Annem beni besledi, büyüttü, benim için her türlü sıkıntıya göğüs gerdi." diye düşünerek ilim tahsilini çok istediği halde arkadaşlarıyla gitmekten vazgeçer ve annesinin yanında kalmaya karar verir.

Çocuk, devamlı olarak annesinin hizmetinde bulunur, onu incitmemeye gayret eder. Her gün uzak yerlerden su taşır, annesinin yükünü hafifletir. Bir gün su almak için çeşmeye girdince Hızır (a.s.), mübarek bir hoca efendi suretinde önüne çıkar. Bu karşılaşmadan sonra çocuk, o aksakallı hoca efendinin rahle-i tedrisinde ilim tahsiline başlar.

Böylece günler ayları, aylar yılları kovalar. Ve'i-hasil kardeşlerim uzun yıllar geçer. Arkadaşları, ilim tahsilinden döner ve onu insanlara vaaz ederken bulurlar. Vaazına biraz kulak veren arkadaşları, onun ilmi karşısında hayrette kalırlar. "Sen bu ilmi kimden öğrendin? Hangi hocadan ders okudun?" diye, soru yağmuruna tutarlar.

Hocasının kim olduğunu bilmeyen çocuk, bu olayın akabinde gerçekleşen ilk karşılaşmalarında hocasına kim olduğunu sorar. Hocası da;

"Ben Hızır'ım. Sen annene hürmet ettiğinden, onun emrinden çıkmadığından dolayı Allah bana emretti; git o kulumu okut, dedi. Ben de seni onun için okuttum." der. Hızır (a.s.) talebesine, hayır duada bulunur, bir daha da o civarda görünmez.

Ana-babaya hürmetle alakalı bir misal daha verelim:

Ashab-ı Rakîm. Peygamberimiz (s.a.v.)'in ifadesine göre, üç arkadaş yolculuğa çıkarlar. Yolda yağmur yağınca dağda bir mağaraya sığınır. Yağmur çok hızlı yağınca dağdan koca bir kaya parçası yuvarlanıp mağaranın ağzını kapatır. Aralarında konuşurlar: "Herkes hayatında yaptığı en iyi ameli anlatarak Allah'a dua etsin. Ola ki Rabbimiz bu taşı buradan kaldırır da kurtuluruz."

Birisi ağlayarak anlatmaya başlar: Benim yaşlı bir anam-babam vardı. Biraz da davarımız vardı. Her gün koyun ve keçileri dağa götürür, yayar geri getirirdim. Eve gelince ilk işim süt sağıp ebeveynimi doyurmak olurdu. Daha sonra çocuklarıma bakardım. Bir gün geç gelmişim, yatsı olmuş. Hemen sütü-ekmeği hazırlayıp annemin-babamın yanına vardım. Uyumuşlar. Belki uyanırlar da isterler, diye sabaha kadar yanibaşlarında bekleye durdum. Sabah uyanınca, o ne oğlum, dediler. Durumu anlattım. Mukabilinde, "Yavrum! Allah senden razı olsun." şeklinde hayır duada bulundular. Ya Rabbi belki nazarında kabule şâyan hiçbir amelim yok; ama anamı-babamı razı ettim, bizi buradan kurtar, deyince taş yerinden birazcık oynar. Diğerleri de kendi yapmış oldukları hayırlı işleri vesile kılarak dua edince taş iyice aralanır ve bu zor durumdan kurtulurlar.

Yâ yavrularım! Ebeveynine hizmet edeni, Allah (c.c.)'ımız işte böyle mükafatlandırır. Asi olanlar, Peygamberimiz (s.a.v.)'in

yüzünü göremezlerse cenneti hiç göremeyecekler. Şayet onları kırıp incitmişseniz, ayaklarının altını öpünüz, gönüllerini almaya gayret gösteriniz. Çünkü, "**Cennet, annelerin ayakları altındadır.**"⁹

Hakk celle ve alâ bizleri, ana-babasına hürmet eden, onları incitmeyen ve ebeveyni kendisinden razı olmuş olan kullarından eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

9. Mizânü'l-İ'tidâl, VI/559; Lisânü'l-Mizân, VI/128.

Komşu Hakkı

Kıymetli kardeşlerim!

Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes hazretleri âyet-i celîle-i cemîlesinde şöyle buyuruyor:

"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle ve cariyelere) iyi davranın; Allah kendini beğenen ve daima böbürlenene kimseyi sevmez." (Nisa: 4/36)

Ârifler insanların kemâle ermelerini üç şeye bağlamışlardır:

Birincisi, hüsn-i muâşeret:

Yani insanlarla iyi geçinmek. Hangi zümreden, hangi meşrepten olursa olsun beraber yaşadığımız insanlarla güzel geçinmek.

Komşunun komşu üzerinde üç hakkı var. İki hakkı var. Bir hakkı var.

a. Bir hakkı olan gayr-i Müslim komşu. Aldığı yiyecekleri evine getirirken, ister Yahudi ister Hıristiyan olsun komşusu görür de Müslüman, onlara bir miktar ayırıp vermezse, ahirette o komşusu yakasına yapışacak; "Ya Rabbi! Ben bu zat ile komşu idim, getirdiği yiyeceklerde gözüm kaldı da vermedi." diyecek.

b. İki hakkı olan hem komşu, hem de Müslüman

kardeşi. Şayet yine böyle bir alışveriş sonrasında vermeyecek olursa Allah indinde mesuliyeti daha fazla olur.

c. Üç hakkı olan ise hem komşu, hem Müslüman kardeşi, hem de akraba-ı taallukâtından olan. İşte bu sınıfın üç hakkı var.

"Komşu hakkında inen âyetlere baktım da neredeyse Allah, komşuları birbirine mirasçı yapacak zannettim." buyuruyor, Peygamberimiz (s.a.v.).

Yine Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.):

"Dört cihetten onar ev, toplam kırk ev komşundur, onlara iyilik edeceksin, herkes senden memnun olacak." buyuruyorlar.

Bir kimsenin cenazesi musalla taşına konulduğu zaman, "Merhumu nasıl bilirdiniz?" denince, iki komşu; "İyi bilirdik, Allah rahmet eylesin." der de, gözleri yaşarır, iyiliğine şahadet ederse, ne kadar kusurlu olursa olsun o kulumu affederim, cennete dahil olacak kullarım arasında haşrederim, diyor Rabbimiz.

Fakat bir kimse ne kadar iyi olursa olsun, ne kadar sevap işlemiş olursa olsun, ne kadar ibâdet ü tâatla ömrünü geçirmiş olursa olsun, komşusunu incitmişse, hakkında, "Öldü de kurtulduk." denirse, cehenneme müstehak olanlardan olmuştur. İşte komşu hakkı bu derece önemli bir dînî ve sosyal vecîbedir.

Bakınız şimdi komşularıyla güzel geçinenlerden bir Allah velîsinin halini anlatayım sizlere:

Kâmil velî Marûf-ı Kerhî (k.s.)'nin muhitinde; Yahudî, Nasranî, Mecusî, Müslüman hemen her dîn ve mezhepten insan yaşarmış. Muhitindeki insanlarla daima iyi geçinir, hepsine yardım eder, güleryüzle muamelede bulunurmuş. Velhasıl, yaşamı boyunca hiç kimse ondan incinmemiş.

Vefat edince farklı dinlere mensub insanların hepsi kendisi için kabir hazırlamış. Aralarında ihtilaf çıkmış. Müslüman olma-

Komşu Hakkı

yanlar bile ona sahip çıkmışlar, kendi mezarlarına defnetmek istemişler. Bu ihtilaflar karşısında Marûf-ı Kerhî (k.s.)'nin hizmetkarları gelip şeyh şöyle vasiyet etti, demişler: "Benim cenazemi zeminden kim kaldırırsa, ben o zümredenim."

Yahudiler ve Hıristiyanlar naşını yerden kaldıramamışlar. Bunun üzerine ehl-i İslâm gelip kaldırmış, namazını kıldırılmış ve oracıkta onu toprağa vermişler.

İnsanların olgunluğunun **ikinci alameti, tashih-i itikattır.** Kötü ve yanlış inançlarını iyileştirmek ve dinde bidat olan şeylerden uzaklaşmaktır.

Üçüncüsü, tezkiye-i nefis:

Nefsini kötü huylardan temizlemektir. Bu üçü bir araya geldiği zaman insan kemâle ermiş olur.

Rabbimiz bizleri çevresiyle hüsn-i muâşerette bulunan kâmil mü'minlerden eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Kardeşlik ve İyilik

Kıymetli kardeşlerim!

İki cihan güneşi, efendiler efendisi Muhammed Mustafa (s.a.v.), her biri cevâmiu'l-kelim olan hadis-i şeriflerinde, bize Allah'ın rızasını nasıl bulacağımızı tarif ediyor. Biz O (s.a.v.)'nu dinleyeceğiz, O (s.a.v.)'na tabi olacağız, sünnetine ittiba edeceğiz, hadislerinin gereğince amel edeceğiz, ahlâk-ı peygamberîyle ahlâklanacağız ki iki cihân saadetini elde edelim. Allahımız bizi âlemlere rahmet vesilesi olan Rasûlullah (s.a.v.)'ın yolundan bir ân olsun ayırmasın. O'nun yolunda daim olabilmenin ve O'na kavuşabilmenin şartını bir hadis-i şeriflerinde şöyle açıklarlar Fahr-i Kâinât Efendimiz (s.a.v.): "**Allah kendisine razı olduğu halde O'na kavuşmak isteyenler, bana çokça salat-ü selam göndersinler.**"

Din kardeşlerim! Bütün gayemiz Allah'ın rızasını bulmak. Dünyaya gelmedeki gayemiz bu. Bizleri kendisine kulluk için gönderen Allah (c.c.), kullukta dahi rızasını gözetmemizi istiyor. Bütün ibadetlerimiz Allah'ın rızası için olmalı: Oruç tutarız Allah rızası için, hacca gideriz Allah rızası için, zekat veririz Allah rızası için, ana-babaya itaat ederiz Allah rızası için, komşularımıza iyilik ederiz Allah rızası için. Tüm gelişimiz-

gidişimiz, maksadımız Rıza-yı Hakk için olmalı. Şayet başka bir maksat olursa, o zaman riya olur, süm'a olur, gösteriş olur. Bu durumda amellerimiz hiçbir şeye yaramaz. Sırf Allah-u Teâlâ Hazretlerinin rızası için olan amel makbul kardeşlerim.

Dîn-i İslâm gelince Medine'deki Evs ve Hazrec kabilelerini birbirine kardeş etti. Mekke-i Mükerrreme'den gelen Muhacirlerle, Medine-i Münevvere'deki Ensar arasında da çok muhabbet vardı. Can oldular.

Muhacir kim? Peygamberimiz (s.a.v.) dahil hepsi muhacir. Sıddîk-i Âzam muhacir, Ömerü'l-Fâruk muhacir, Osman-ı Zinnûreyn muhacir, Aliyye'l-Murtazâ muhacir; Hz. Talha, Hz. Zübeyr böyle yüzlerce sahâbe-i kirâm Mekke'den Medîne'ye hicret etmiş.

Peygamberimiz (s.a.v.), "**Muhacir kardeşlerinizi evlerinize götürün, misafir edin.**" buyurdu. Ensar-ı Kirâm zevkle götürdüler. Yemediler yedirdiler, giymediler giydirdiler, yiyeceklerinin en iyisini onların sofrasına koydular. Muhacirler tahammül edemediler, ağlamaya başladılar.

Nasıl dostluk bu!

Bu nasıl kardeşlik Yâ Rabbi!

Bedir harbinde yetmiş tane esir alındı. Peygamberimiz (s.a.v.) sahâbelerine hitaben şöyle buyurdu: "**Esirleri misafir alın ve misafirlerinize ikram ediniz, kâfir dahi olsalar iyilik ediniz.**" Müslümanlar öyle yaptılar. Esirlere yediklerinden yedirdiler, hatta kendileri idare ettiler, çoğunu onlara verdiler. Onların bir çoğu etkilendi. "İslâm nasıl bir dinmiş ki esirlere bile böyle hürmet ettiriyor." diyerek iman etmeye başladılar.

Müslümanlar böyle fedâkâr, âlicenap davranırlarsa gayri-müslimlerin daha çabuk hidayete ermelerine vesile olurlar inşa-lah-u teâlâ.

Kuran-ı Kerim'de buyurulduğu üzere, **"Müminler kafir-
lere karşı çok şiddetli, kendi aralarında çok merhamet-
lidirler."** (Fetih: 48/29)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyuruyorlar: **"Bir kimse
komşusundan birini aç duyar da, yatar uyursa onun imanı
yoktur."**

Yani kâmil imanı yok. Din kardeşimizin aç olduğunu duy-
duk da vicdanımız sızlamıyorsa, ciğerimiz yanmıyorsa imanımız
çok zayıf demektir. Allah muhafaza, böyle zayıf imanı, bir üfle-
meyle şeytan alır gider.

Allah (c.c.)'ımız bizi kâmil imandan ayırmasın, birbirimize
kardeşlikten ayırmasın, kardeşlerimize iyilikte bulunmaktan da
ayırmasın (Âmin).

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Gıybet

Kıymetli kardeşlerim!

Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: "**Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve O'na ulaşmaya vesile arayın ve yolunda cihad edin ki kurtuluşa eresiniz.**" (Mâide: 5/35)

Evet, hayat rehberimiz Kur'an'da Allah'tan ittikâ etmemiz (sakınmamız) emir buyruluyor.

İttikâ yani Allah (c.c)'dan korkma; menhiyyattan, yasaklardan kaçınmakla gerçekleşir. O'na yaklaşmak için vesile arama ise, O'nun muhabbetinin gönlümüze girmesi için vesile aramaktır. Bu vesile-i muhabbet sayesinde zamandan ve mekandan münezzehtir olan Allah, kalblerimize girer. "**Ben yere göğe sığmam amma, mü'min, müttaki kulunun kalbine sığarım.**"¹⁰ buyruluyor, hadîs-i kudsîde. Ve Allah yolunda cihad edin emri celiline gelince kardeşlerim; üç türlü cihad vardır. Bunlar; kafirlerle, şeytanla ve nefisle yapılan cihaddır.

Kibâr-ı Sûfiyyeden Haşan-ı Basrî Hazretleri, "Nefis süt emen çocuk gibidir; çocuğu zamanı gelince süten kesmek, annesinden ayırmak gerekir." buyuruyor. Nefis de aynen böyledir; fırsatını bulmaya görsün kişiyi emer durur. Mânen bozmaya çalışır. Mâneviyatını azaltır. Onun için kardeşlerim, az yemek, az konuşmak ve az uyumakla nefsimizi ıslaha çalışalım.

10. Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, II/195.

Tâ ki kurtuluşa erebilelim, korktuğumuzdan kurtulup, umduğumuza nail olabilelim. Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanarak ebedi saadete erebilelim.

Efendim, şimdi sizlere müttaki olan kim, olmayan kim, izah etmeye çalışacağım. Sakın sizi yoruyoruz, diye düşünmeyiniz. Ben müşterimi bulursam yorulmam. Görmüyor musunuz, adam akşama kadar mağazada ayakta duruyor, müşteri üst üste geldi mi, dünya tamahından namazını geçiriyor. Bize Allah müşterisi gelmiş, Allah'ın hazinesi olan kalpten istiyor, yorulur muyuz hiç? Mübarek Sami Efendimiz (k.s.), kuşluk vakti başlıyor, akşama kadar sohbet ediyor. O ihtiyar hali ile, kardeşlerime sohbet ederken yorgunluk bilmem, ayrıldıktan sonra yorulurum, diyor.

Müttakî kulları açıklayacaktık, kardeşlerim. Ez-cümle insan lisanını gıybetten muhafaza ediyorsa takva sahibidir; yok yine gıybet ediyorsa takva sahibi değildir. Allah'tan korksa gıybet etmeyecekti. Hadîs-i şerifte,

"Gıybet etmek, zina etmekten daha beterdir." buyuruluyor.

Hasan-ı Basrî Hazretleri camide dilenen bir adam görür. Şu kardeşimiz camide dilenmese iyi olur, der içinden. Gece, rüyâsında o adamı kızartıp önüne verirler, bunu ye, diye. "Ya Rabbi! Ben gıybet ettim." der, yapmış olduğu hatayı anlar. Zirâ ârifler nezdinde, kişinin kalbinden geçen dahi gıybet olur. Çünkü, "Hasenâtü'l-ebrâr, seyyietü'l-mukarrabîn"dir.

Hasan-ı Basrî hazretleri, sabahleyin bakar ki, o dilenci bir çeşme başında, elinde ekmek, çevreye dökülen dereotlarını toplayıp yemektedir. Anlayacağınız bu zat bu kadar garip, fakir bir kimse imiş. Dilenci yaklaşır: "Yâ Hasan! Camide kalben gıybetimi yaptın sonrasında gece rüyanda beni kızarttılar, önüne verdiler değil mi?" der. Büyük velî Hasan-ı Basrî Hazretleri (k.s.), "Aman beni affet!" diye ilerleyince adam birden kayboluverir.

Âyet-i celile-i cemilesinde Rabbimiz bu konuda şöyle buyuruyor: **"Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Biriniz ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan**

tiksindiniz. O halde Allâh'tan korkun." (Hucurât: 49/12)
Müttakî kullardan olmak istiyorsak şayet; gıybetten sakınalım,
amellerimizi eritmeyelim.

Birisi Hasan-ı Basrî Hazretlerinin gıyabında konuşur.
Hazret bunu duyunca, ona bir tepsi baklava gönderir. Ayrıca o
kimseden hakkını helal etmesini de ister. Gıybet eden adam
bütün bu olanlara şaşırır. "Ben sizin aleyhinizde konuştum, siz
bana hediye göndermişsiniz!" der. Hasan-ı Basrî (k.s.), "Evet
yavrum hakkını helal et, benim gıyabımda konuşmakla
günahlarımı sen aldın, buna ek olarak senin ibadetlerinin se-
vabını da bana vermiş oldun. Onun için bu kârlı alışverişten
dolayı sana teşekkür etmek istedim." der.

Bir insan, lisanını, gıybetten muhafaza ediyorsa takva
sahibidir.

Kalbini sû-i zandan muhafaza ediyorsa takva sahibidir.

Kibirten, gururdan nefsini alıkoyuyorsa takva sahibidir.

Başkalarıyla alay etmekten, onu-bunu hakir görmekten
kaçınıyorsa takva sahibidir.

Yalan söylemek, emânete hıyanet etmekten ictinab ediyorsa
takva sahibidir.

Şüpheli olandan sakınıp, helal-haram gözetiyorsa takva
sahibidir.

Hem insanların içinde hem de yalnız kalınca edebe riayet
ediyorsa takva sahibidir.

Hülâsa, insan bütün haramlardan kaçınmalı, bütün İlahî
emirlere riayetkâr olmalıdır.

İşte bunlar takvanın başlıca alametleridir.

Cenâb-ı Zü'l-Celâl, lisânını gıybetten muhâfaza eden müt-
takî kulları zümresine bizleri ilhâk eylesin. (Âmin)

.Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Tasavvufî Esaslar

Gusül

[Mânevî Taharetin Anahtarı Maddî Taharet]

Kıymetli kardeşlerim!

Hâlıkımız, âyet-i celîle-i cemîlesinde, "Ey mü'min cemaati! Eğer cünüp olursanız, vücudunuzu kâmilen yıkayıp iyice temizlenin." (Mâide: 5/6) buyuruyor.

Guslü icap ettiren haller:

1. Erkek veya kadının gerek uykuda, gerek uyanırken ihtilam olması. Yani vücudundan şehvetle meninin gelmesi, guslü gerektirir.

2. Erkek ve kadının cinsi mukarenette bulunması, beraber olması da guslü gerektirir.

3. Kadınların hayız ve nifas halleri bitmesi akabinde gusül icab eder. Hayız hali en az üç, en fazla on gündür. On günden fazla olmaz. Olursa özür sayılır. Doğumdan sonraki lohusalık hali bitince kadın gusleder. Bu müddet en fazla kırk gündür. Hayız ve nifas hallerinde kadın kocasıyla cinsi münasebette bulunamaz, Allah indinde mesul olur.

4. Uykudan uyanan kimse yatağında veya çamaşırında bir yaşlık görse ve ihtilam olup olmadığını hatırlamasa ihtiyata muvafık olarak gusletmesi icab eder.

Bunlar farz olan gusüllerdir. Cuma namazı ve bayram namazı için, Arafat'ta vakfeye dururken ve ihrama girerken,

gusletmek ise sünnettir. Yoldan gelen, gayr-i müslim iken iman eden, Kadir Gecesi'ne giren, Medine-i Münevvere'ye giden, günahına tövbe edenlerin gusletmesi ise müstehaptır.

Guslün Farzları:

(1) Ağza, (2) burna su vermek ve (3) bütün vücûdu yıkamaktır. Ağzı ve burnu çok temiz bir şekilde, en derin yerine suyun ulaşacağı şekilde yıkamak şarttır. Sonrasında ise vücudumuzda su değmemiş ufacık bir yer dahi kalmamasına özen göstererek yıkamak gerekir. Dikkat edelim, abdestte ağız-burun yıkamak sünnet iken, gusulde farzdır.

Guslün Sünnetleri:

1. Ellerini bileklere kadar yıkamak.
2. Gusle niyet etmek, besmele çekmek.
3. Avret yerlerini necaset olmasa dahi yıkamak.
4. Gusülden önce namaz abdesti alır gibi abdest almak.
5. Şayet yıkanılan mekanda su birikiyorsa ayakları yıkamayı sonraya bırakmak.
6. Kibleye arkasını ve önünü dönmemek. (Burada ayrıca bir şeye de dikkat edelim; tuvaletlerimizi kibleye doğru yapmalıyız. Tuvaletlerini kibleye doğru yapan ev sahiplerinin Allah'a verecekleri bir mazeretleri asla olamaz.)
7. Belinden aşağı avret mahallerini örten bir örtü ile gusletmek. Çünkü yıkanılan yer üç kulaç kadar genişse gusleden kimse-
nin Allah'tan ve meleklerinden utanması gerekir.
8. Evvela başına, sonra sağ omuza, sonra sol omuza suyu dökmek. Geri kalan araları da ovalayarak yıkamak.
9. Koltuk altlarını ve göbek kısmını iyice yıkamak. Erkeklerin sakal ve bıyıklarını iyice ovalayarak suyun işlemesini temin etmeleri gerekir. Kadınların ise kulaklarındaki küpe deliklerine suyun iyice işlemesine özen göstermeleri gerekir.
10. Tırnakları iyice yıkamak, kuru kalmamasına dikkat

etmek. Ayak ve el tırnaklarının temizliği ve kesilmesi önemlidir. Şöyle ki Allah'tan utanan ayak tırnaklarını sık sık keser, insanlardan utanansa el tırnaklarını sık sık keser.

Cünüp olana beş şey haram olur:

1. Namaz kılmak.
2. Kur'an okumak.
3. Kur'an'ı tutmak.
4. Mescide girmek.
5. Kabe'yi tavaf etmek.

Abdestsiz kimseye üç şey haram olur:

1. Namaz kılmak.
2. Kur'an'ı eliyle tutmak. Ancak illa alması gerekiyorsa bir havlu veya bezle tutmak zorundadır.
3. Beytullah'ı tavaf etmek.

Hayızlı kadına şunları yapmak haram olur:

1. Namaz kılmak.
2. Kur'an okumak.
3. Kur'an'ı tutmak.
4. Mescide girmek.
5. Beytullah'ı tavaf etmek.
6. Oruç tutmak.
7. Kocasıyla beraber olmak.

Hâlikımız, bizlere içimizi-dışımızı maddî ve manevî bütün kirlilerden temizlemeyi nasip etsin. (Âmin.)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Allah'ın Zikrinden Gâfil Olanlar

Kıymetli kardeşlerim!

Âyet-i kerîmelerde Allah (c.c.)'ımız bir grup insanın yevm-i kıyâmette farklı şekil ve sûretlerde haşrolacağını şöyle ifade buyurur:

"Onları kıyâmet günü yüzleri üstü, kör, dilsiz ve sağır olarak haşrederiz. Onların varacağı yer cehennemdir."

(İsrâ: 17/97)

"Kim de benim zikrimden yüz çevirirse, artık şüphesiz onun için dar bir geçim vardır. Ve kıyamet günü onu kör olarak haşrederiz. (O) Rabbim! Beni niçin kör olarak haşrettin? Halbuki ben gören bir kimse idim, der."

"(Allah) İşte böyle! Sana ayetlerimiz gelmişti de (sen) onları unuttuğunuz. Bugün de (sen) unutulursunuz." buyurur.
(Tâ-hâ: 20/124-125-126)

Aslında kardeşlerim Allah'ın zikrinden gâfil olan insanların bu dünyâda da sûretleri böyledir. Buna Allah'ın dostları vâkıf olurlar bi-iznillah. Size bu hususta bir menkıbe nakledeyim:

Delinin biri, kadıya gelmiş, "Efendim! Hayvanların içinde üryan olarak gusledilir mi?" diye sormuş. Kadı:

Edilir ancak edebe muhaliftir, demiş. Yani hayvan bir şey anlamaz, yalnız edebe muhalif olur, diye bir fetva vermiş.

Deli bununla ilgili yazılı bir belge almış ve dışarı çıkmış. Dışarıya çıkınca üryan olmuş gidiyor. Bazen birilerini görüyor, sakınıyor. Böylece yoluna devam ediyor, binde bir insandan utanıyormuş.

Oğlum niye böyle üstünü açtın. Bu kadar mı olur yahu, dediklerinde:

Fetvam var, diyormuş.

Deliyi, tutmuş fetva aldığı kadıya getirmişler. "Fetva vermişsin bunun eline, o da halk içre üryan olarak gezinmekte. Nasıl olur bu?" diyerek kadıya içerlemişler.

"Oğlum! Ben hayvanların içinde caiz olur, dedim. İnsanın içinde de üryan gezilir mi hiç?" demiş.

E işte sen de bana hayvanların içinde olmak şartıyla cevaz verdin ya. İşte şurada kırık bir aynam var. İnanmıyorsan şu kırık aynayı al, bir bak. Zâten sırrım zahir olunca ben öleceğim, demiş.

Kadı Efendi, delinin kırık aynasına bakınca şaşakalır. Oradan insanların hakikatlerinin ne halde olduklarını görür. Türü türü hayvan şekillerinde imiş insanlar. Delinin bu kırık aynası "dışı insan içi hayvan olanlar"ın hakîkî sûretini göstermiş. Sırrı ifşa olan deli, ertesi gün sabah namazında vefat etmiş.

Mevlâ bizlere insan sûretinde olmayı ve kabirden de bu hal üzere kalkmayı nasip buyursun.

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Günah Hastalığının Devası

Kıymetli kardeşlerim!

Eğer Allah'ımızı zikre devam edersek kalplerimizin mânevi hastalıklardan kurtulması yakındır. Çünkü **zikrullah şifau'l-kulûb'dür**, "**kalplerin şifası**"dır.¹¹

Ali Ramazan ile beraber Sami Efendimiz Hazretleri (k.s.)'ne gitmiştik. Bir saat huzurlarında oturmak nasip oldu. Efendimiz (k.s.) kalkmamıza izin vermedi. Mübarek Sultanımızın o narin eli elimin içindeydi. Bizleri de görmek istiyormuş. Ayrılmamıza müsaade buyurmadı. Sultanımıza eziyet olduğunun da farkındaydım. "Efendim müsaade buyurun da gidelim." diyordum, ama izin çıkmıyordu.

"**Zikir**", diyor, "Çok mühim Hasan Efendi. İhvanlara çokça tarif edilsin. Zikir, önemine binaen Bakara Sûresi'nde, Cuma Sûresi'nde, Ahzab Sûresi'nde ve bir çok âyet-i kerîmede vurgulanmıştır."

"**Ya eyyuhellezine amenû'z-kurullahe zikran kesira.**" (Ahzab:33/41) meâlen buyuruluyor ki: "**Ey iman edenler Allah'ı çokça zikredin.**"

Allah'ı çok zikredelim ki kalp mutmain olsun. Zikir yolu ne güzel bir yol! Allah bizi zikirden-fikirden etmesin.

11. Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, I/505.

Efendimiz Hazretleri bir adama rastlar, ona günde ne kadar Lafza-i Celal çektiğini sorar. Adam:

- Efendim, 3.000 zikrediyorum.
- Kaç senedir?
- 15-20 senedir, Efendim.
- Yazık demiş, Efendimiz.

Yani hiç değilse kalbe 1.000, ruha 2.000, sırta 3.000, hafıye şu kadar olsa iyi olmaz mıydı? Kaza namazına devam edilmeli idi. Biz sâlikiz, dervişiz; söz verdik, zikir niye bu kadar az, diyor.

Peygamberimiz (s.a.v.): "**İnsanlar sizi mürâf, mecnun zannedinceye kadar Mevlâ'yı çokça zikredin.**" buyuruyor.¹²

Bayezid-i Bistami (k.s.)'yi bilirsiniz. -Allah şefaatinde mahrum etmesin-.

Hazret bir gün tımarhânenin yanından geçerken tabibin ilaç yaptığını görür. Bayezid-i Bistami (k.s.) doktora:

Ne yapıyorsun öyle? diye sorar. Doktor:

- Delilere deva (ilaç) hazırlıyorum, der. Bayezid (k.s.):
- Günah illetine tutulmuş olanlara, günah sebebiyle hasta olanlara da bir ilacınız var mı, diye sorar. Doktor şaşırıp kalır.
- Ne zor bir sual sordun? Bir doktordan bu sual sorulmaz ki, deyince Bayezid-i Bistami'ye o anda hafiften bir büyüklük hissi sirayet eder.

O anda delinin birisi çıkagelir:

- Efendim, biraz beklerseniz cevabını vereyim, der. Doktor bakar ki sesin sahibi deliliği en fazla olan bir adam. Doktor Bayezid'e:

- Gidin efendim, der. Deli:
- Allah rızası için gitmeyin Efendim! Ben derdimin devasını sizde buldum. Sizin sorduğunuz soruya cevabı da ben haber vereyim, der.

12. Ebû Nuaym, Hilye, III/80-81; Müsned, III/68.

Günah Hastalığının Devası

Deli, belinde bir kasnak, ayaklarına zincirler geçirilmiş bir vaziyette Bayezid (k.s.)'in yanına gelir. Bayezid'e: "Buyurun efendim, buyurun. Neyi sormuştunuz?" der. Bayezid (k.s.):

- Oğlum! Günah sebebiyle insan hasta olur. Hırs var, tamah var; fuhuş, adavet, riya, süm'a, hasetlik, kibir var. Bunlardan kurtulmayınca insan, insan olamaz. Ben, bu derdin devasını soruyorum.

- Çok güzel bir sual soruyorsunuz efendim. -İnşâallah-Cevap vermeye gayret edeyim: Efendim, "Tevbe kökünü, istiğfar yaprağı ile karıştırın. Sonra gönül havanında/çanağında tevhid tokmağı ile dövün. İyice un gibi olsun. Belki içinde irisi kalır; insaf eleğinden de geçirin. Bu şekliyle de tabii yenilmez. Bu karışımı da gözyaşı ile yoğurun. Seherde kalkıp boynunuzu Mevla'ya bükün. Gözlerinizden yaşlar dökün. Allah! Allah! Estağfirullah! deyin. Bu hamur da tam olmaz. Ba'dehû: Bunu aşk ateşi ile pişirin, Allah'a aşık olun. Marifet balından katarak kanaat kaşığıyla gece gündüz yemeğe ehemmiyet gösterin.

Bayezid, delinin gözlerinin içine bakar ve şöyle der:

**Ehl-i irfanım deyu kimseyi tân etme sen
Defter-i dîvâne sığmaz söz gelir dîvânenen.**

Cenâb-ı Rabbi'l-Âlemîn, bizleri mâsivâdan yüz çevirip huzurla kendisini zikreden kullarından eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Teslîmiyet

Kıymetli kardeşlerim!

Halikımız âyet-i celîle-i cemîlesinde şöyle buyurur bizlere: **"Ey imân edenler! Allah'tan sakının. Ona yaklaşmaya vesîle arayın."** (Mâide: 5/35)

Bir mecliste, bir grup ihvan oturmuş, kendi aralarında sohbet ediyorlarmış. İçlerinden birisi,

- Acaba Efendimizin bizlerden haberi var m'ola, demiş. Bir diğeri ise,

- Tabii ki haberi vardır. Onlar güneş gibidir azizim, doğdukları zaman ziyaları her tarafı tutar. Onlar için dünya, kalbur kadardır." demiş. Lakin başka biri de demiş ki:

- Yanında otursak, yakınında bulunsak belki bilir, ancak uzakta olduğumuzdan dolayı haberi olmaz.

Meclistekiler, o ihvanı ne kadar ikna etmeye çalıştılsa da nâfile. Zira adamın teslîmiyeti ve niyeti biraz zayıfmış.

Efendisinin her an halini bildiğine şekk ü şüphesi olan bu adam şöyle anlatıyor:

Beni bir sıkıntı (kabz hali) istila etmişti, ırmak kenarına gittim. Namaz kıldım, içimde bir dertle oturdum, rabîta yapmaya başladım. Arkamdan birilerinin geldiğini hissettim. Dönüp bak-

tım ki gelen fena bir kadın. Bulduğum mekan gizlice bir yer olduğundan kadın bana yaklaştı ve musallat olmaya başladı. Kadını ne kadar uzaklaştırmak istedimse de kadın bir türlü gitmedi. Nasihat ediyorum, kızıyorum, bir türlü gitmiyor kadın. Birden aklıma, akşam arkadaşlarla görüşüp de inanmakta zorlandığım husus geldi. Derhal tevbe edip Efendimin himmetine sığındım. Bi-iznillah muhafaza olunmak için Efendimden istimdâdda bulundum. Efendimle aramızda 15-20 günlük mesafe olduğu halde Efendimin eli beni tuttu ve sarstı. Kadın yere düştü. -Elhamdülillah-, sağ-salim beni evime koydu. Eve gelince utancımından yüzüstü yattım.

Birkaç saat sonra arkadaşlar geldiler, Efendimiz seni istiyor dediler.

-Bugün hastayım, gelemem, dedim. Çünkü bu sır, zuhur ederse haya edeceğim; edepsizliğimle utanacağım, "Senin teslimiyetin bu kadar mıydı?" diyecek birisi. Ben en iyisi hiç hareket etmeyeyim, diye düşünerek böylece beni çağırılmaya geleni gönderdim.

Efendime mazeretim iletilince:

- Yalan söylüyor o. Ya tekkeye gelir, ya da reddederim onu, der.

Daha sonra utana utana Efendimin huzuruna vardım. Efendim:

- Ne oldu, Efendin sana yetişebilir miymiş? Bre oğlum, niye yok yere zahmet çektin. Tarikata girdiniz. Sıkıştığınız, daraldığınız zaman çağırırsınız da yetişmezsek, iki eliniz yakamızda olsun. Eğer siz, daralır da bize iltica etmezseniz bizim ellerimiz sizin yakanızda olsun, dedi.

Bütün ihvan kalktı, hazretin elini öptü.

- Efendim neler oldu böyle? Söylediklerinizi pek anlayamadık? dediler.

Efendi Hazretleri, evladının başından geçen hadiseyi ihvanlarına bir bir anlattı. Benim -bi iznillahi teâlâ- kendisinin dar

Teslimiyet

zamanında yetişeceğime inanmazmış. Hem bu tarikata girmiş hem de eziyet çekiyor, deyince o ihvan,

"Aman efendim affedin!" diyerek Efendisinin eline kapılmış. Diğer ihvanlar da kardeşleri için emân dilemişler. Efendileri:

-Bir daha böyle küstahlık yapmamak üzere affettim. Bir daha böyle edepsizlik yapmasın. Efendisine teslimiyeti kuvvetli olsun, demiş.

Allah (c.c.) bizleri Tarikat-ı âliyyede efendisine teslimiyeti olanlardan eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabb'i olan Allah'a.

Hakk Rızası

Kıymetli kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyor: “**ed-Dînu’n-nasîha. ed-Dînu’n-nasîha. ed-Dînu’n-nasîha./Din nasihattir, Din nasihattir, Din nasihattir.**”¹³ Yani Din haddizâtında, nasihatle kuvvet bulur, demektir.

Namazdan bahsediyoruz; oruçtan, hacdan, zekattan, zikir-den, şükürden, evraddan bahsediyoruz, şöyle çalışacağız, şunları yapacağız, diyoruz. Bunların hepsinin gayesi, bir tek noktada toplanıyor. Bu gaye doğrultusunda bütün ibadetler tarif ediliyor, çalışılıyor, çabalıyor, o bir gayeye varmak isteniyor. Dilimizin döndüğünce -inşâallah-, bugün size o gayeyi haber vereceğim. Bu mevzu hepimizin hatırında kalsın. Geçenlerde başladık bitiremedik. Konuştuk, konuştuk... Üzerinde ne kadar konuşsak az. Bizim bu gayeye erişmemiz lazım. Allah’ımız buldursun izniyle.

Üstadlarımızın yazılarında bildirdiklerine göre İslâm ahlâkının bir kısım âli düstûrları vardır. Bunlardan birincisi; vazifeni mahzâ rıza-yı Bâri için yap, kâidesidir. Vazifeni sırf Allah rızası için yap. Bu gaye üzerinde gideceğiz inşallah, Mevlâmızın rızasını bulacağız. Rızasından halk ettiği cennete gireceğiz. Gazabına uğramayacağız, gazabından halk ettiği cehennemde azap görmeyeceğiz. -İnşâallah-

13. Müslim, İman 95/55.

Çocuktuk, pederim bize bu tecellileri tarif ederken, Allah'ın gazabı var, Allah'ın rızası var, buyurlardı. Evet bunlardan birisi O (c.c.)'nun rızası. Bu da bütün amellerin içinde saklı. Gizli hikmetini sorarsanız; hikmeti, bütün amelleri işlesinler bakalım, rızası en küçüğünde mi; en büyüğünde mi ortaya çıksın. Öyle ki, belki en küçüğünde. Allah, rızasını bütün amellerin içinde kuluna veriyor. Asr-ı saadette Muhacir, Ensar'a o kadar yardımda bulundu ki, evlerinin yarısını onlara verdiler, pişirdikleri yemeği onların önüne koydular, kendileri kuru ekmek yediler.

Reşâhât Aynu'l-Hayat kitabı diyor ki, rızayı bulmak istiyorsan anneni-babanı razı et. Efendilerini razı et, ihvanlarını razı et ve köyünde, şehrinde -akraban olması şart değil- ihtiyar dul kadın, dul erkek varsa onların gönüllerini gör.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), mübarek omuzlarına kırbayı alır -tabi Mekke'yi gören var içinizde- uzak yerlerine gider, orda bir dul kadının kırbalarını suyla doldurur. Ondan başka verecek bir şeyi yok zaten; en kıymetli sadaka da su. Ta oradan al da oraya götür. Suyu döktü mü,

- Kimsiniz? der kadın.

- Ben Muhammed (s.a.v.). N'olursun bana dua et anne, diye buyurur.

- Ya Rasûlallah! Biz Senin şefaatinizi istiyoruz, der kadın.

- Ben de senin duanı istiyorum, buyurur Efendimiz (s.a.v.).

Rızanın yolu buralardan geçer.

"Vebtegû ileyhi'l-vesile." (Mâide, 5/35) Bir vesileye tabi olursanız vereceğim, buyurur Rabbimiz.

Rızanı ver ya Rabbi! Rızanı ver ya Rabbi!

Bununla olmaz rıza, diyor. Bak bu konulara dikkat edelim. Efendisinin gönlünden geçer de, rıza olmaz mı? Yeter ki bir kutbu cihan senden razı olsun ve oradan bir selam göndersin; filan oğlu filan var mı içinizde, bir ona, falan oğlu falana benden

selam söyle, razıyım, desin. Böyle dedirtecek halimiz var mı? Hallerimiz sebebiyle demiyor. Razıyım diyecek olsa; Allah, Ben de razıyım; Peygamber (s.a.v.), Ben de razıyım diyecek. O kalpten geçer bu yol, bulanlar da buradan buluyor. Allah yollarından ayırmasın. Bizi rızası için çalıştırsın.

Kur'ân-ı Kerim'de Hâlık-ı Zü'l-Celâl şeytanı kovunca, defol başımdan deyince, Şeytan dedi ki:

- Ben tamamen mi reddolundum. Benim yeryüzünde secde etmediğim bir karış yer kalmamıştı. Yani amelimin karşılığını dünyada da mı vermeyeceksin. Ahireti istemedim; mel'un oldum. Dünyada ver tek, dedi. Allah-u Teâlâ:

- Ne istersin dünyadan, diye buyurdu.

- Elbette yaşamak istiyorum. Kullarının üzerine musallat olmak istiyorum; şunları şunları istiyorum.

- İstedğin verildi, dedi Allahımız.

- Bana bu verildikten sonra, senin kullarından cehenneme basa basa doldurmadık yer bırakmam, dedi. Onların sağlarından gelirim, sollarından gelirim, önlerinden gelirim, arkalarından gelirim; onları muhakkak yoldan çıkarırım.

Bazı tefsirlerde, Allah (c.c.), üstünü unutturdu; üstünden gelirim dedirtmedi, diyor.

Ali Haydar Efendi anlatmıştı bize; Şeytan ihlas sahibi olanlara, muhlis olanlara hiç yaklaşamaz. Muhlâs var bir de. Muhlis tehlikede; muhlâs olanları Allah katından bir ihsanla ihlas sahibi kılmıştır. Şeytan, her şeyi Allah rızası için yapanlara fırsat bulup da yaklaşamaz. Onlar selamette olanlar, yani rızayı bulanlardır. Kardeşim her işimiz, her gayemiz, yürümemiz, ziyaretimiz, aldığımız evrad, çektiğimiz zikir, her gayemiz Allah rızası olsun.

Cenâb-ı Bârî, bizi her türlü ibâdet ü taati mahza kendi rızası için yapan kullarından eylesin (Âmin).

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Gayemiz; Allah'ın Cemâli ve Rızası

Kıymetli kardeşlerim!

Müslümanlar Allah'a karşı yapılması gerekli olan vazifelerini cennet ümidiyle, cennete gireyim diye yapmazlar. Sohbeti de cenneti kazanmak için dinlemezler. Bazı kimselerin ibadet ederken akıllarında cennet meselesi var. Böyle olmamalı. Yoksa kişi o zaman -hâşâ- cennete ibadet etmiş gibi olur; Allah'a değil.

Bana Rabb'im Sen gereksin! Allahımız razı olduktan sonra cennet vermez mi, hûri vermez mi, köşk vermez mi, ğılman vermez mi, hulle vermez mi, kevser vermez mi? Her şeyi verir. Gaye Allah'ın Cemâli bâ-kemâli ve rızasıdır. Onun için Yunus Emre der ki:

**Cennet cennet dedikleri
Bir köşk ile birkaç hûri
İsteyene ver onları
Bana Seni gerek Seni**

Buradan anlaşılıyor ki; biz sırf Mevlâmızın rızası için çalışacağız.

Onlar cehennem korkusuyla da yaşamazlar, ibadetlerini daim rıza-yı İlâhî'yi tahsil için ifa ederler. Nazar-ı İslâm'da

ahlâken birinci hedef/gaye rıza-yı İlahî'dir. İyi dinleyelim, daha çok gayret edelim. Cenâb-ı Hakk'ın rızası her şeyin üstündedir. Bir âyet-i kerimede: "**Allah u Tealâ'nın rızası onların hepsinden daha büyüktür. En büyük kazanç işte odur.**" (Tevbe: 9/72) buyurulmaktadır. Allah'ın rızası kulların yaptığı amellerin hepsinden daha büyüktür.

Allah yolunda en büyük sermaye, rızâ-yı İlâhiyyeye muvafık yaşamaktır. Bakın, Üstadımız Sami Efendimiz (k.s.), belki rızaya muvafık gelmez diye ne kadar ince düşünüyor: "Arkadaşlarına tembih et diyor, ruhlara okuyunca Sıddîk-ı Âzam Efendimiz (r.a.)'den Es'ad Erbilî Efendimiz (k.s.)'e kadar ahirete irtihal eden efendilerimizin ruhuna gönderdik, desinler. Yalnız, Efendimin de amel defterine yazılsın demesinler, ben o zaman mevki rızası için çalışmış olurum. Onların amellerine imrenmiş de onun için çalışmış olurum. Rızayı kaybederim." diyor.

Büyüklerimiz, amellerimizi de sevabımızı da istemiyorlar. Hediyesini de zor veriyoruz ya, çoğundan da kabul etmiyor, bazısından kabul ediyorlar; hiç bir şey de istemiyorlar bizden. Bir şey istemedikleri gibi sevabımızı da istemiyorlar. Size bir şey daha anlatayım. Büyüklerimizden Hacı Es'ad Erbilî Efendimiz (k.s.) -Allah şefaatine nail etsin- Taha'l-Harîrî Efendimiz (k.s.)'e intisap etmişlerdi. Birkaç gün geçince dersini sordu. Taha'l-Harîrî Efendimiz (k.s.): "Es'ad, evladım! Havâtırınızdan neler geçiyor bir de bana haber verseniz." dedi. Es'ad Efendimiz (k.s.): "Elhamdülillah hiç vesvese olmuyor; yalnız kalbimden: Ya Rabbi! Tarikat-i âliyyeye girdim. Bidayetten nihayet yaşıma kadar ne sevap kazanacaksam (sevapları istemiyor), ne sevaba nail olacaksam onu ümmet-i Muhammed'in günahlarına bağışla." diyor.

- Ne yaparsın sen, diyor Efendisi. Yani bu hal neden oldu?

- Neden olsun Efendim! Düşündüm düşündüm. Yarın huzûr-ı İlâhiyyeye, ben hafızım, ben hocayım, benim amelim çok,

ibadetim çok mu? diyerek varayım. İstiyorum ki Allah (c.c.)'ın huzurunda kapıya gelen dilenci gibi olayım. O dilenci, evim yandı, kolum kırıldı, hiçbir şeyim kalmadı. Allah rızası için bir sadaka, der ve boynunu büker. Allah'ın huzurunda ne amelim olacak. -Yarım milyon müridi vardı Es'ad Efendimizin. Müridim var onların hürmetine bana bir şey ver de demiyor- Sığındığım, "el-müflisü fi emanillah" "Müflisler Allah'ın koruması altındadır." müjdesidir.

Üstadımız, Ya Rabbi! Tek amel bırakma bende, ümmeti Muhammed'e ver. Ben istemiyorum, diyor. Görüyor musunuz? Kardeşim, biz çok sevap kazanmayla iş olacak zannediyorduk. Çok ibadet etmekle, üstüstüne yapmakla olacak zannediyorduk. Durum bundan ibaret değil demek ki, gönüller yapacağız. İhtiyarların gönlünü, yetimlerin gönlünü, fakirlerin gönlünü göreceğiz. Üstadımızın kalbine girmek için rabita yapa yapa oraya gireceğiz.

Bu muvaffakiyetin en büyük semeresi ise, dâr-ı bekâda Cenab-ı Hakk'ın tecelliyâtına, müşâhede-yi cemâline nâiliyyet saadetidir. Bu rızanın meyvesi, Allah'ın tecellisine mazhar olmak, cemâli bâ-kemâlini görmektir; karşılığı bu bunun. Cennet-i Âlâ'da sorulacak: "Ne istiyorsun, daha ne istiyorsun? Allah soruyor: Sorun kullarıma ne istiyorlar? Bütün nimetlere, her şeye nail olduk, gözümüzün görmediği, hatırımızdan geçmeyen cemî nimet bize verildi. Ne diyelim Ya Rabbi, dediklerinde Allah-u Teâlâ onlara hitaben:

Öyleyse siz, bir şeyi bilemediğinizde kime danışır idiyerseniz ona sorun, belki siz bilemezsiniz. Âlimlerinize danışın, diyor. Âlimlerine, efendilerine gidiyorlar. Âlimlikten gaye, ledünnî ilme mazhar olan kutb-ı cihânlar elbette. Vâris-i enbiyâ olan evliyâyâ gidiyorlar:

- Efendim diyorlar, Allahımız bize ne isterseniz daha vereceğim buyurdu, biz de bilemedik, ne isteyelim O (c.c.)'ndan?
- Cemâl-i bâ-kemâlini isteyin. Allah size görünsün, diyorlar.

- Peki diyor, istiyorlar. Firdervs-i Adn cennetine yürüyor herkes.

Bizi de, onların içinden ayırıp Cemâlini göremeyecekler arasına koyma Ya Rabbi!

Hâlık-ı Zülcelâl Hazretleri, ayın, on dördünde görünüşünde şüphe olmadığı gibi görünecek. Ayın on dördüne benzer dersin büyük günah olur.

"Vücûhun yevme izin nâdır. İlâ Rabbihâ nâzıra."

Yüzler vardır ki, o gün ışıl ışıl parılayacaktır. (Onlar) Rablerine bakacaklar (O'nu görecekler)dir. (Kıyâmet, 75/22-23) Hâlık-ı Zü'l-Celâl perdeleri kaldırıncâ, Zât'ı görününce, görenlerin hepsi bayılıyor. O lezzetten ayılmak yok. Yetmiş bin sene geçer aradan, kaldırırlar, kalk kalk ne oldu, ne haldesin, derler. Kişi, bilmiyorum mest olmuşum ben, cennete gitmek istemiyorum, der.

**Cennet cennet dedikleri
Bir köşk ile birkaç hûri
İsteyene ver onları
Bana Seni gerek Seni**

Tasavvufun bu yüksek tabakaları elbette arzulanan makamlardır. Ama cennete girilmeyince Cemâlullah bulunmaz. Öncelikle cennete girmeyi kazanacaksın peşi sıra Cemâlullah'a vasil olacaksın.

Yanlışlıkla bir şeyi isterken ötekini mahvetmeyelim. Cenneti de istiyoruz, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sohbetini de, Cemâlullahı da istiyoruz. Yalnız arzumuz, Hakk'ın rızasına nail olmak kardeşlerim. Bu öyle büyük bir saadettir ki, bunun ulviyeti yanında dünya da ukbâ da bir hiç mesâbesinde kalmaktadır.

İnsan alaka kurduğu bir zatın teveccühüne mazhariyetinden dolayı ne kadar neşve-yâb oluyor. Bunun akabinde kişi tattığı o

neşveyi dünyanın bütün lezzetlerine tercih etmez mi? Alaka kurduğumuz zat, huzuruna gelen bir misafire dönüp, ne duruyorsun iyile; gel dese, o kişi mahzun oluyor. Ama o zat misafirine, hoş geldin safa getirdin, seni nasıl göresim gelmişti, şöyle oldu, böyle oldu dese, o kişi evine gidene kadar sevincinden sarhoş olur. Ve evinde de unutamaz bu tadı. Ama Efendi hazretleri auzura istese, merdivende karşı gelse ve buyurun ne kadar göresimiz geldi, dese, insan bütün zevkleri unutmaz mı? Bu, sevdiği dost kendini güzel karşılayınca hasıl olan lezzet.

O kişi daha sonra bu karşılamayı herkese anlatır. Efendim beni nasıl karşıladı, ne kadar göresi gelmiş, der çevresindekilere. O neşeyi dünyanın bütün zevklerine tercih eder. Artık Ma'bud u Kerim'in, kerim olan Allah'ın mukaddes rızasına mazhar olacak bir insanın duyacağı mânevî zevki düşünün bir de. Kul Allah'tan razı, Allah da kulundan razı.

"Ya eyyetühennefsü'î-mutmainne irci'î ilâ rabbiki râdiyeten mardiyeye, fedhulî fi ibâdi vedhulî cenneti."

"Ey itmi'nâna ermiş olan nefis! Râzı olmuş ve râzı olunmuş olarak Rabb'ine dön. Seçkin kullarım arasına karış ve cennetime gir." (Fecr, 89/27-30)

Mutmainneyi bulmak istiyorum, bana bir yol göster Efendim, dersen, yol, şu âyetin anlamının iyi bilinmesinden geçiyor: **"Dikkat edin kalpler ancak Allah'ı zikretmekle mutmain olur."** (Ra'd, 13/28) Âyet-i celîlede kalbin mutmain olmasının ancak Allah zikrinin kalbi ihata etmesi ile hasıl olacağı bildiriliyor.

Mevlâ cümlemize nefis-i mutmainneye ermeyi ve kalbimizin Allah zikriyle dolu dolu olmasını nasip etsin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Ölmeden Önce Ölmek

Kıymetli kardeşlerim!

Yüce Rabbimiz buyuruyor: "O mü'minler; ayakta dururken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı zikrederler." (Âl-i İmrân: 3/191)

Sufiler bunu zikr-i daimî olarak anlamışlardır. Yani her daim Mevlâmızı zikredeceğiz. Yatağa yattığımız zaman dahi Hakk'ın zikriyle meşgul olacağız. Tabii ki abdestli yatacağız. Böyle ölürsük imanlı ölmüş oluruz. Kardeşlerim, abdestsiz yatarsak uyku israf olur. Altı saattan fazla uyursak yine uyku israf olur.

Bu âyet-i celfleye üstadlarımız çeşitli mânâlar veriyor. Meselâ bir kimsenin kalbi zikrederse; ruhu, sırrı, haffisi, ahfâsı zikrederse yani zikr-i küll kişiye hakim olursa bütün vücut zikreder. Bu sayede ayakta dururken, yolda giderken, her ân beden Allah (c.c.)'ı zikreder.

Başka müfessirler, "kıyamen" kelimesini ayağa kalkarak, Abdülkâdir Geylânî Hazretlerinin yolunda olanların yaptığı gibi "Allah, Allah" diyerek zikretmek olarak açıklıyorlar.

Oturduğun zaman da kalbin zikreder. Dil bir şey söylemese de kalb hatta bütün âzâlar zikreder. Bunlar tasavvuf yolunun sırları kardeşlerim. Üstadımız (k.s) buyuruyorlar ki: "Hiç olmazsa kalbiniz zikretsin de kabirde bedeniniz çürümesin." Çünkü zikre-

denler ölmez, bilakis onlar diridirler.

**Âşık öldü diye salâ verirler
Ölen hayvan imiş âşıklar ölmez.**

Ehl-i zikir ölmez. Ölüm onlar için, bir yerden diğer bir yere geçiş gibidir. Ölmeden önce ölmeli insan.¹⁴

**Mûtû kable en temûtû sırrına mazhar olanlar
Onda gördü haşr u neşri nefhâ-yı sûr olmadan**

"Ölmeden önce ölme" sırrına erenler, daha sûra üfürülmeden bu dünyada âhiretin haşrini-neşrini yaşarlar.

Ârifler işte bu sırta eren, beşer vasıflarından arınan kamil insanlardır.

Bakınız, bu mevzuuyla alâkalı bir kıssa anlatayım size. Allah dostlarından çok samimi iki arkadaş varmış; birbirlerine demişler ki:

– Kim daha önce ölürse, o dünyadakine âhiretin sırrını haber versin.

– Olur, diyerek ahitleşmişler. Aralarında sözleşmişler. Neyse aradan zaman geçmiş, birisi vefat etmiş. Öteki, onun kabrinin başına varmış, murakabeye dalmış, görüşmeye başlamışlar:

– Nasılsın kardeşim, ne âlemdesin?

– Elhamdülillah, korktuğumdan kurtuldum; umduğum, cennet bahçelerinden bir bahçeye kavuştum. Cennetten pencereler açıldı, zevk içindeyim. Ne zaman öldüğümü hiç bilmiyorum.

– Peki ölüm nasıl oldu?

– Yatıyordum. Tabib getirelim dediler, bir telaş başladı. Demek ki ağırlaşmışım. Tabib geldi, yanında bir de yardımcısı vardı. "Neren ağrıyor?" dedi. "Tepeden tırnağa kadar her tarafım ağrıyor." dedim. "İyi düşün!" dedi. "Allah, Allah! Şu dizimden

14. Hâkim, Mûstedrek, IV/312, h. no: 7868; Beyhakî, Şuabü'l-imân, VII/352, h. no: f0551.

aşağıda hiç ağrı kalmadı." dedim. "Hele iyi düşün!" dedi. "Allah, Allah! Göbeğimden aşağıda hiç ağrı kalmadı." "İfaden yanlış, iyi düşün!" dedi. "Başımda az bir ağrı kaldı." dedim. Biraz sonra o da geçti, hiç ağrım kalmadı.

Allah, Allah! Bir rüya âlemi. Elimden tuttular. Rasûlullah Efendimiz (s.a.v)'in yanına vardım, O (s.a.v.)'nu ziyaret ettim. Sonra beni uçurdular, bizim evin avlusuna indim. Herkes ağlıyor. Niye ağlıyorlar acaba diye yanlarına gittim. Onlara, "Bakın ben iyileştim." diyorum. Aileme vardım. "Niye ağlıyorsun?" dedim. Benden tarafa bakmadı bile. Kardeşime sordum, o da cevap vermedi. Ben de bir kenara durdum. Elim kafama koydum. Ağlayamıyorum da. Ortada birisini yıkayıp duruyorlar. Sonra, sardılar, sarmaladılar. Kabristana gittik. Kabir yapıldı. Üstü kapatılmadan birisi beni içine itiverdi. Meğerse ölen benmişim. Tabib öyle gülüyor bana. "Nasıl iyi oldun mu?" dedi. "Elhamdülillah!" dedim. "Gel buraya!" dediler, bir perde açıldı. Evliyalar meclisi toplanmış, sohbet ediyorlar. Sonra bir başka perde açıldı: Baktım, Hz. Muhammed Mustafa Efendimiz (s.a.v) oturmuş, sağında-solunda bütün Peygamberler. Bana da, "Hoş geldin ey ümmetim!" dedi.

Bu hadisenin bir benzeri, pederimin âlem-i bekâya intikâlinde gerçekleşti. Vefatından üç gün sonra idi mânâ âleminde muhterem pederim Mustafa Hulusî Efendi ile görüştüm:

- Nasılsın babacığım, ölüm ânında hiç acı çektin mi? dedim.
- Hiç haberim yok oğlum! dedi.
- Kutbu cihanımız, Hacı Es'ad Efendimiz (k.s.) başımda oturuyordu. O'nu çok sevdiğim için yüzüne bakarken canımın çıktığını duymadım.
- Kabir suali nasıl oldu? dedim. Şöyle cevap verdi:
- İki melek geldi. İlmiyle âmil, âlim bir zât imiş. Üç aylarda, Receb-i Şerif'te vefat etmiş. Şeyhi de başında oturuyor. Sual sormuyoruz deyip, gittiler.
- Peki babacığım, bir kaç yüz ihvan senin için ağlıyor, sen

Sohbetler II

bizi hiç düşünmez misin? dedim.

Dedi ki; "Oğlum! Sizleri unutturan, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.)'nın sohbetinde bulunmamızdır. Dünya akla gelir mi? Artık biz başka bir âleme daldık."

Sevgili kardeşlerim! İşte burada ölürsek, yani nefsimizi öldürürsek, orada ölmeyeceğiz!

Hakk celle ve alâ, "**ölmeden önce ölmek**" sırrına bi-hakkın vâkıf olan kulları zümresine bizleri ilhâk buyursun. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

İrşad

Kıymetli kardeşlerim!

Askerden yeni geldiğimiz senelerdi. Adana'ya Sami Efendimiz (k.s.)'in ziyaretine gitmiştik. Yanımda Kılavuz Hafız da vardı. Kapıyı bizzat Efendimiz kendileri açtılar. Ne safa bahşeden bir simaları vardı. Gönlümüzün huzuru, ruhumuzun ziyası idi Üstadımız. Ramazan Bayramını yanlarında geçirdik. O'nun manevî zevkini anlatamam. Allah âhirette de beraber olmayı nasip eylesin!

Üstadımızın o zaman bize anlattığı bir kıssayı, ben de siz kardeşlerime anlatayım da yâdigâr kalsın:

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri (k.s.), halifelerinden birine; "Sen, on iki bin kişiyi, şekavetten saadete çevireceksin. Yani isyan yolundan doğru yola getireceksin." der.

Buna binaen Hazretin Halifesi olan zat varır yolda rastladığı bir camide kısa bir vaaz u nasihatta bulunur, cemaat içinden füyûzâtın etkisiyle ağlamadık kimse kalmaz. Ama keşif gözüyle bakınca cemaatin içinde sekiz tane şakî (isyan içinde olan kişi)'nin bulunduğunu görür.

Kendi kendine şöyle der, bâri bir tekke açayım orada ıslaha muhtaçların irşadı ile meşgul olayım. Tekke açar. On gün, yirmi gün bekler. Oraya da hep said (iyi) insanlar gelir. Bir tane bile bir isyankâr, bir şakî kul gelmez. Yâ Rabbî der, nerden bulacağım ben bu şakîleri?

Sonra, kumar oynanan, bir çok haramların işlendiği kahvehane gibi bir yere varır. Sahibine der ki:

- Beni buraya garson olarak alır mısın? Çay dağıtayım, su dağıtayım, hizmet edeyim. Kahveci bu isteğe güler:

- Bu vaziyetle olmaz. Sakalını keser, sarığını, cübbeni çıkarırsan belki olabilir.

O zât üstadına varır, durum böyle böyle, ne yapayım Efendim, şeklinde izahatta bulunur. Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri (k.s) şöyle cevap verir:

- Evladım! Fıkıh kitaplarımızda bir mesele var:

- Bir Müslüman bir kâfirin eline esir düşmüş olsa, onu kurtarmak için gayr-i müslimlerin kıyafetine bürünmesi caiz olur mu?

- el-Cevap: Caizdir. Sen de o din kardeşlerini oradan kurtarmak için, kerhen, denileni yapabilirsin.

O zât başlar kahvehanede garsonluk yapmaya. Onlarla konuşa konuşa bir çok insan irşad olur. Bir ara, bir de hoca gelir kahvehaneye. Hemen hocayı gizli bir yere çekip öğüt verir, bir de manevî teveccüh buyurunca, hoca "Allah!" diyerek kendinden geçer. Allah, bizleri de büyüklerin teveccühüne mazhar buyursun. Hoca kendine gelince der ki:

- Bu vaziyetin ne, bu hal ne? Burada ne yapıyorsun Allah aşkına? Hazretin Halifesi cevap verir:

- On iki bin kişiyi şakîlikten (kötülükten), saidliğe (iyiliğe) çevirmeye vazifeliyim. Ancak bunun için:

Zahirde bigâne var

Bâtında deryâ-dil ol

tavsiyesine uyuyorum. Yani dıştan hiçbir şeyden anlamaz gibi görün, amma içten, gönlün deryalar gibi olsun.

Evliyaullah böyle hizmet etmiş, böyle irşadda bulun-

İrşad

nuşlardır. Allah bizleri irşad eden ve irşad olunan kullarından
ylesin.

Allah bütün kardeşlerimizi, kazadan, belâdan, güç yetmez
âkât getirilmez sıkıntılardan muhafaza buyursun. Evimize,
ailemize, çocuklarımıza güzel geçim versin. Bizlere sabır versin,
kanaat versin, tevekkül versin, tevazu versin! Hırs, tamah, ada-
vet, riya, süm'a, kibir, hasetlik vermesin! (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Namaz ve Huşû

Kıymetli kardeşlerim!

Âyet-i celîlede, "Namazı huşû ile kılan mü'minler felaha erdi, korktuğundan kurtuldu." (Mu'minûn: 23/2) buyuruluyor.

Peygamberimiz (s.a.v.) ise, "**Huşû ile kılınmayan namaz, namaz değildir.**" buyuruyor. Namazı huzur ve huşû ile kılmak için ne lazım?

Reşahat Aynu'l-Hayat kitabında, Şah-ı Nakşibend Efendimiz (k.s.)'den naklen namazda huşû için gerekli şartlar şöyle bildirilmiştir:

1. Kazancınız mutlaka helalinden olsun.

Haramla iştilal etmeyiniz. Bir haram lokma boğazdan girerse, kırk gün ameller bağlanır, dualar kabul olmaz. Hem şüpheli şeyler yiyip hem de huzur bulmanın imkanı yok. Bu yüzden yiyeceklerin, ana sütü gibi helalinden olmasına dikkat etmeliyiz. Ve nereden geldiğini, kimin verdiğini bilerek o helal yiyeceği de huzurla yemek lazım. Zira Üstadımız Hazretleri asla, rastgele, gelişigüzel yedirtmezler, durdururlardı. Kalp zikir ile meşgul olmazsa, huzurlu olunmaz; kalp çarkı zikir ile dönmezse yenilen yemek gaflet verir, nur olmaz.

2. Abdest alırken huzurlu olunuz.

Ellerimizden başlayıp ayaklarımıza kadar bütün azalarımızı

yıkarken, o aza ile ettiğimiz günahlara tevbe etmeliyiz. Abdestte sadece azaların dış kısımları yıkanmamalı, uzuvlarımızın bânını da yıkanmalı. Yıkama esnasında hem abdest duaları okunmalı hem de tevbe edilmelidir.

Kardeşlerim! Epey bir yaşma kadar, abdestlerimi şehadet getirerek alırdım, abdest dualarını ezberleyememiştim. Bir seferinde Üstadımız; "Abdest dualarını ezberleyiverin." buyurdular. Bunun üzerine derhal ezberledim.

Buna benzer belki sekiz, on tane benim yapamadığım gizli hallerimi haber verdi Üstadımız. Onlar bizim eğri yollarımızı doğrulturlar. Biz de dilimizle size tebliğ ediyoruz. Allah tesirini halk etsin. -İnşâallah-

3. Namaza başlarken huzurlu olunuz.

"Ya Rabbi! Elimin dışıyla dünyayı geriye attım, huzuruna geldim." diyerek şuurla namaza başlamalıyız. Bütün bu şartları yerine getirerek namaza durursak şayet, huzur gömleği giyer vücudumuz. Böylece Hakk'ın azametinden inleye inleye namaz kılarız.

Hocaefendinin birisi, bir talebesinin benzinin attığını, sarardığını görür. Sorar:

- Hayrola evladım hasta mısın? Geceleri uykusuz mu kalıyorsun?

- Efendim, yatsıdan sonra namaza duruyorum, iki rekatta Kur'an'ı tamamen hatmediyorum. Hâlim ondan biraz böyle durgun.

- Evladım! Yarın abdestini huzurla al ve o kıldıgın namazı ben yanındaymışım gibi kıl. Ertesi gün Sahâbe-i Kirâmdan Sıddık-ı Âzam yanındaymış gibi, ertesi gün Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) yanındaymış gibi, ertesi gün de Halık-ı Zü'l-Celâl'in huzurundaymış gibi kıl ve durumu bana haber ver, der hocafendi.

Talebe hocasının tarif ettiği gibi namazlarını eda etmeye

başlar, fakat okuduğu miktar azalır azalır ve bir cüze kadar düşer. Allah'ın huzurunda gibi kılarken, yirmi defa, "Allah-u Ekber" dedikten sonra Allah'ın azameti kalbinde tecelli eder. Fatiha sûresinden bir ayeti hakkıyla okuyabilmek için uğraşır, "İyyake na'budu"ye gelince ondan daha ileri geçemez. "Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım dileriz." der ama aklına; parası, davarı, ailesi, mağazası, işi gelir. Sabaha kadar bu ayette kalır. Sonunda da tecelli-yi İlâhîyi tartamaz ve seccadesinin üstünde ruhunu teslim eder. Hocası gidip mezarının başında;

- Yavrurum ne haldesin, diye talebesine manen sorar, O da:

- Hocam Allah sizden razı olsun. "İyyake na'budu"ye kadar kıldığım namaz sebebiyle korktuğumdan kurtuldum, umduğuma nail oldum, Hayy olan Allah'ın huzurundayım, der.

Hâlık-ı Zü'l-Celâlimiz bizlere de böyle, hakkıyla, huşu içerisinde namaz kılmayı nasip eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Ey Rabbimiz! Bizi Bağışla

Kıymetli kardeşlerim!

Yatsı namazlarından sonra "Âmene'r-Rasûlü" aşr-ı şerîfi ni okuruz; lakin manâsını pek de bilmeyiz. Anlamını bilirsek eğer hem kendimiz okurken hem de imam efendi tarafından okunurken daha bir şuurla dinleriz. Şimdi sizlere Bakara sûresinin son iki ayeti olan "Âmene'r-Rasûlü"yü izah etmeye çalışacağım.

Server-i âlem Muhammed Mustafa (s.a.v.), Allah-u Teâlâ tarafından davet olundu, Mirâc'a çıktı. Mülâkî olunca Rabbimize; "et-tehiyyâtü lillâhi ve's-salevâtü ve't-tayyibât..." diyerek selam verdi. Rabbimiz, "es-Selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü...", Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi senin üzerine olsun Habîbim!" diyerek selamını aldı.

Peygamberimiz (s.a.v.), Allah'ın cemaliyle müşerref olduğu anda bile biz ümmetlerini unutmadı, "es-selâmu aleynâ ve alâ ibâdi'l-lâhi's-sâlihîn", "Sâlih kullarının üzerine de selam olsun." diyerek bizi andı.

Efendimiz (s.a.v.) Mirâc'da, Allah'ın Cemâl'ini gördü. Halbuki Musa (a.s.) görmek isteyince; "(Rabbi) buyurdu ki: (Sen) Beni (bu dünyada) göremezsin!" demişti. Dağa bak, deyip tecelî edince dağ, paramparça olmuş, kendisi de bayılıp düşmüştü.

Hız. Musa (a.s.)'nın tahammül edemediğine Peygamberimiz (s.a.v.) nâil olmuştu. Rabbimiz muhabbetiyle içimizi doldursun! İşte "Âmene'r-Rasûlü" bu buluşmanın hediyesidir.

"Âmene'r-rasûlü bi-mâ ünzile ileyi min Rabbihî ve'l-mü'minûn..."

Allahımız kendisine imandan haber veriyor: **"Peygamber (s.a.v.), Rabb'i tarafından indirilenlere iman etti."** Efendimiz (s.a.v.), bütün inzal olunanlara, 100 suhufa, dört büyük kitaba; İncil'e, Tevrat'a, Zebur'a ve Kur'an'a iman etti, mü'minler de iman etti. Biz de bu iman nimetiyle şeref-yâb olduk , elhamdülillah.

Mü'minler kime iman ettiler?

"Onlardan her biri, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler." Melekler görülmez, çünkü göz tahammül etmez. İnsan bir melek görecek olsa, güzelliğine dayanamaz, ölür. Şeytanı da kendi suretinde görecek olsa, çirkinliğine dayanamaz, ölür. Bu kadar çirkin şeytanın ardına düşüp de, birbirimizi kırmayalım, dövüşüp çekişmeyelim, haksızlık etmeyelim kardeşlerim.

"Allah'ın peygamberlerinden hiçbirini ayırmayız." Biz hepsine inanırız. Amma Yahudiler, Hıristiyanlar bizim Peygamberimiz (s.a.v.)'i kabul etmiyorlar. Yine de biz, cümlesini tasdik ederiz.

"Ve kâlû semi'nâ ve eta'nâ...", **"O mü'minler işittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz! Mağfiretini niyaz ederiz. Dönüş yalnızca sanadır, dediler."**

Peygamberimiz (s.a.v.), burada hepimiz adına vekaleten konuşuyor Allahımızla: Ey Rabbimiz! Senin affını, mağfiretini isteriz. Sen bizleri bağışla!

Mevlâmız bizi huzurunda utandırmasın kardeşlerim. O'nun huzurunda günahlardan dolayı utanmanın ateşi, hacâlet nârı, cehennem ateşinden daha şiddetli olacak. İnsanlar, "Yâ Rabbi!

Beni huzuruna alıp utandırma da cehenneme gönder." diyecekler.

Cenâb-ı Hakk, Habîbinin niyazına cevaben: "Seni ve Sana itaat eden ümmetini, Senin ve ashâbının yolundan giden ümmetini, ne kadar kusurlu olsalar da affettim." buyuruyor.

Devam ediyoruz, "**Allah-ü Azimü'ş-şan, her şahsa ancak gücü yettiği kadar mesuliyet yükler. Herkesin kazandığı ya kendi lehine, yahut aleyhinedir.**" Meselâ bir kimse namazda ayakta duramayacak kadar hasta ise oturarak kılar. Ramazanda oruç tutacak; doktor diyor ki, yemezsen sıhhatin bozulacak: Sıhhat de bir nimettir. Sair ibadetlerimizi yerine getirmek için sıhhat gereklidir.

"Ey Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi hesaba çekme!.."

"Ey Rabbimiz! Bizden önceki ümmetlere yüklediğin ağır yükü bize yükleme!.."

Geçmiş ümmetler, malının dörtte birini zekat vermezlerse olmuyordu. Biz kırkta birini verirsek oluyor. Elbiselerine murdar bir şey bulaşınca, orayı kesmezlerse temiz olmuyordu. Biz yıkayınca temiz oluyor.

"Ey Rabbimiz! Takâtımızın yetmediği işlerden bizi sorumlu tutma! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Çünkü Sen Mevlâmızsın. Kâfirlere karşı bize yardım et!.."

Peygamberimiz de şöyle buyuruyor: "Günahtan tevbe eden, onu hiç işlememiş gibidir." Yalnız kaza namazlarını kılsınlar, oruçlarını tutsunlar, kul hakkını versinler.

Habîb-i Ekrem (s.a.v.)'in hürmetine, Rabbimiz bizleri affetsin ve a'dâ-yı dîne karşı bizlere yardım etsin (Âmin).

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.

Kararmış Gönüller

Kıymetli kardeşlerim!

İnsanın gönlü kirlenir, kararır.

Nelerden kararır gönül?

Haram yolla elde edilen mallardan, faizden, rüşvetten gelen paralardan gönül kararır. Haram lokma insanın içine girince kalbi karartır; kırk gün o kimsenin ameli tutulur, duası kabul olunmaz.

Bir de kişi fâsık kimselerle çok düşün kalkarsa, bu da kalbi karartır.

Kararmış gönlün parlaması şu beş şey ilemdir:

1. Sâlih insanlarla beraber olmak

Rabbimiz âyet-i celfle-i cemîlesinde, "**Sâdıklarla ve sâlihlerle beraber olun!**" (Tevbe: 9/119) buyuruyor. Efendim her zaman nasıl beraber olalım? Gönlümüz beraber olunca hem râbıta olur, hem de dizinin dibinde oturmuş gibi oluruz. Bir Fars atasözünde şöyle ifade edilmiştir:

"Gönlünüz bizimle beraber olursa Yemen kadar uzakta olsanız da âsâmız gibi yanımızda olursunuz. Gönlünüz bizimle olmazsa yanımızda otursanız da Yemen kadar uzaktasınızdır."

Bu yüzden sâlihîn ile oturup kalkarsanız kalbiniz parlar.

Nasıl ki, Allah Teâlâ iri iri yağmur damlalarıyla yeryüzünü diriltir, rahmete gark ederse; ölü kalpleri de, hikmet sâhibi,

zamanın vefîleri ve kutb-u cihanları vasıtasıyla diriltir, o kalbleri kendi beyti haline getirir.

2. Kur'ân-ı Kerim okumak

Hâlik-ı Zülcelâl kutsî hadisinde, "Kim benimle görüşmeyi arzu ederse Kur'ân okusun. Ben kullarımdan ne kadar büyüksem Kur'ân da bütün konuşulan sözlerden o kadar büyüktür." buyuruyor. Ayrıca Peygamberimiz (s.a.v.) müjde veriyor: "Kim üç ihlâs bir fâtiha okuyarak yatarsa Allah onu ölümden başka her türlü tehlikeden ve zelzeleden muhafaza eder." Üç ihlâs okuyan Kur'ân'ın üçte birini okumuş gibi olur.

3. Mideyi çok doldurmamak

Kişi tıka-basa yerse kalbi kararır. Mideyi üçe ayırmalı; biri yemek, biri su biri de hava için. Saliki, sülûkünde çok yemek mahveder. Nefsimizi az yemeye alıştıralım.

Mide tehî ten dürüst

Kesi tehî din dürüst.

Yani bu söze göre, insanın kesesi, kasası dolu olmazsa dini ahvâli sağlam olur, midesi dolu olmazsa vücudu sıhhatli olur.

Mideyi çok doldurursak, aksine diğer bütün âzâlar acıkir.

El acıkir, göz acıkir; başkasının nâmusuna şehvetle bakmaya başlar.

Şehveti kuvvetlenir, kulak kötü şeyler dinlemeyi arzu eder.

Mide acıktığı zaman ise bu âzâların hepsi manen doyar.

4. Namaz kılmak

Namazlarımızı vaktinde edâ etmeli ve kazaya kalmış namazlarımızı da kılmalıyız.

Şu üç amel efdaldir; cihad etmek, anneye-babaya iyilik yapmak ve namazı vaktinde kılmak.

Üstâdımıza bazı ihvanlar mektup yazarlar:

- Namazlarımızı kaza ede ede kaza namazımız kalmadı.

Yine kılalım mı?

Sami Efendimiz (k.s.):

- Şayet arzunuz varsa, biten kazalarınızın yerine kıldığımız namazlar nafîle olur. Kılınan nafîle namaz ise, kulu Allah'a yaklaştırır, buyurmuşlar.

5. Seher vaktinde uyanık olmak

Hâlık-ı Zü'l-Celâl'in hacet kapıları seher vakitlerinde açılır. Kıymetli üstâdımız Es'âd-ı Erbilî (k.s), "Derslerinizi seherde yapın, ben de seherde yapıyorum, bütün kardeşlerimiz gözümün önünde oluyor." buyurmuşlar.

Dersini seherde yapan orucu zamanında tutmuş gibi olur. Daha sonraya bırakan, orucu kaza etmiş gibi olur.

Hâlikımız bizleri; gönlünü parlatmış ve böylece gönlü beyt-i ma'mûr haline gelmiş kullarından eylesin (Âmin).

Hamd olsun âlemlerin Rabbi Allah'a.

Şeytanın Düşmanları

Kıymetli kardeşlerim!

Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri, âyet-i celîle-i cemîlesinde şeytanın düşmanlığını şöyle ifade buyuruyor: "İblis, 'Öyle ise beni azdırmama karşılık, and içerim ki ben de onları (insanları) saptırmak için, Senin doğru yolunun üstünde tuzak kuracağım. Sonra elbette, onlara, önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve Sen, onların çocuklarını şükredenlerden bulamayacaksın!' dedi." (A'râf: 7/16-17)

Ve yine Fâtır suresinde şöyle denildi: "Çünkü şeytan, sizin amansız bir düşmanınızdır, siz de onu düşman sayın." (Fâtır: 35/6)

Ebu'l-Leys Semerkandî Hazretleri (k.s.), Vehb bin Münebbih'ten naklen *Tenbihu'l-Gâfilin* kitabında şöyle anlatıyor: Şeytan (aleyhi'l-la'ne) bir gün Hz. Muhammed Mustafa Efendimiz (s.a.v.)'in huzuruna geldi. Peygamberimiz (s.a.v.):

- Sen şeytan mısın? buyurdu.
- Evet şeytanım, beni Allah gönderdi. Sorularına cevap vereceğim.
- O zaman söyle, ümmetim içinde düşmanların kimlerdir?

Şeytan şöyle sıralamaya başladı:

Birincisi: Sensin Yâ Muhammed (s.a.v.)!

Eğer Hz. Peygamber olmasaydı, âlemlere rahmet olarak gelmeseydi, şeytan insanları yoldan çıkaracaktı. Allah'ın kulları cehenneme gideceklerdi. Efendimiz (s.a.v.)'in teşrifıyla bütün dünya rahmete kavuştu. İşte bu yüzden şeytanın en büyük düşmanı Habîbullah (s.a.v.)'tır.

İkincisi: Adaletli hükümdarlar, idareciler.

Cumhurreisinden, aile reisine kadar herkes. Bu zümreye mensup kimseler, adaletli olurlarsa şeytanın düşmanı olmaktadır. Aksi takdirde zâlim olurlar, namazlarını kılmazlar, oruçlarını tutmazlarsa şeytanla arkadaş olurlar. Aile reisleri, çocukları arasında farklı muamele yaparlarsa, işte onlar da şeytanın dostu olurlar. Lâkin adaletli hareket ettiler mi şeytanın düşmanıdır.

Adalet çok mühim kardeşlerim. Cuma hutbelerinin sonunda okunan ayet-i celîlede Rabbimiz buyuruyor: "**Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder; çirkin işleri, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız, diye size öğüt veriyor.**" (Nahl: 16/90)

Üçüncüsü: Tevâzû sahibi zenginler.

Hem çok parası var hem de mütevazı. Bu zümreyi şeytan sevmez. Meyveli ağacın dalları yerde olur. Varlık artıkça kibrin artıyor mu, adam değilsin.

Şeytanın sevmediği ama Peygamberimiz (s.a.v.)'in sevdiği adamlardan olalım. -İnşâallah-

Dördüncüsü: Allah'tan korkan, ilmiyle âmil âlimler.

Fakat Peygamberimiz (s.a.v.) onları seviyor. "Âlimler vâris-i enbiyâdır." buyuruyor.

Beşincisi: Doğru-sözlü tüccarlar.

Altıncısı: Nasihat veren mü'minler.

Mü'minler vaaz u nasihatle insanların gönlünü çeviriyorlar. Evvelce âsî iken, en önde mü'min, mütedeyyin oluyor o kişiler. Bu da şeytanın işini zorlaştırıyor. Şeytan ihlâslı mü'minlerin de düşmanıdır.

Yedincisi: Merhamet sahibi kimseler.

Merhamet sahibi mü'min, bir kimsenin aç olduğunu duydu mu ona yetişir, karnını doyurur, sadaka verir. Şeytan, rahmetten ve merhametten hoşlanmaz.

Sekizincisi: Tevbesinde sebat eden genç-ihtiyar mü'minler.

Meselâ, ramazan ayında hulus-i kalb ile tevbe ediyor. Fakat tevbesi geçici değil. Ramazandan sonra da yine ibadetine devam ediyor. Kumarı terk etmiş, yalanı terk etmiş, gıybeti terk etmiş, rüşveti terk etmiş. Kısacası tevbesinde sebat etmiş olan kimseleri de şeytan kendisine düşman biliyor.

Dokuzuncusu: Verâ sahibi, haramdan sakınan mü'minler.

Onuncusu: Ahlâk-ı hamîde sahibi, güzel ahlâklı kimseler.

Bir mümin ki kimseyi incitmiyor, kimseden de incinmiyor. Maruf-ı Kerhî gibi. Şeytan bu kimselere de yaklaşmıyor.

On birincisi: Daima abdestli gezen mü'minler.

Abdestli gezen mümin silahlı bir kimse gibidir. Şeytan abdestli adamın semtine hiç uğrayamaz.

On ikincisi: Çokça Kur'an okuyanlar.

Şeytan, Kur'an okunurken kalay gibi erir. Namaz kılınırken ise sıtma tutmuş gibi titrer.

On üçüncüsü: İnsanlar uykuda iken gece namazı kılanlar.

İnsanlar uyuyor, o kalkmış sadece Hakk rızası için namaz kılıyor. Riyadan arınmış bu namaz şeytanın eceli demektir.

On dördüncüsü: Hayâli kadınlar, iffetini, nâmusunu muhafaza eden hanımlar.

Tesettüre dikkat edelim bacılarım. Camiye gelirken bile güzelce örtünmezsek, rastgele, salına salına gelirsek günah olur. Bir kadın, göğsüne altın takarak, bileklerine bilezik takarak, koku sürünerek, erkekler beni görsün de hoşlansın diye dışarı çıkarsa haram işlemiş olur. Zina günahı olur. Erkek o kokuyu duyunca: "Şu kızdan, şu kadından ne güzel koku geliyor." diye şehveti tahrik olsa, o ilgi ile, o sevgi ile göz göze bakışsalar, göz zinası; yüz yüze gülerek konuşsalar, dil zinası olur. "Böyle kadınlar benim dostum olur." diyor şeytan.

Onbeşincisi: Beş vakit namazında devamlı olan kimseler.

Bilerek namazını geçiren ve şeytana dost olan kimse ahirette azap çekecektir. Geçirdiği namazı kaza eder, tevbe eder, tevbesi de kabul olursa kurtulur.

Rabbimiz bizleri, şeytanın düşmanı, Peygamberimiz (s.a.v.)'in dostu olan kâmil mü'minlerden eylesin. (Âmin)

Hamd olsun âlemlerin Rabbi olan Allah'a.